

HER YÖNÜYLE SPOR ARAŞTIRMALARI

– | –

Alan Editörleri

Doç. Dr. Öztürk AĞIRBAŞ

Doç. Dr. İzzet UÇAN

Yayın Editörü

Öğr. Gör. Bülent TATLISU

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-06-6

Kitap Adı

Her Yönüyle Spor Araştırmaları I

Editörler

Öztürk AĞIRBAŞ

ORCID iD: 0000-0002-6185-024X

İzzet UÇAN

ORCID iD: 0000-0002-9668-1829

Bülent TATLISU

ORCID iD: 0000-0003-4208-4583

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.949

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Kayaklı Koşu Branşının Teknikleri, Bazı Fiziksel, Fizyolojik ve Motorik Özelliklerinin İncelenmesi	1
	<i>Senem ÇONGAR</i> <i>Eser AĞGÖN</i>	
Bölüm 2	Sporcularda Hamstring Yaralanmaları	13
	<i>Gülşah ÜNVER</i>	
Bölüm 3	Futbolcularda Bazı Kan Parametrelerinin Turnuva Öncesi ve Sonrası Değerlerinin Karşılaştırılması	25
	<i>H. Bayram TEMUR</i>	
Bölüm 4	Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Psikolojik Sağlık Düzeylerinin İncelenmesi	33
	<i>Bahar ZEZE</i> <i>Oğuzhan KÖSE</i> <i>Abdullah TOSUN</i> <i>Serkan YILMAZOĞLU</i> <i>Hikmet Abdullah TEKDEMİR</i>	
Bölüm 5	Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Diğer Branş Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Samsun İli Örneği)	47
	<i>Zekai ÇAKIR</i> <i>Bülent TATLISU</i> <i>Ali Şerif AKKAYA</i> <i>Cem HARPUTLU</i> <i>Önder KARAKOYUN</i>	
Bölüm 6	Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi	59
	<i>Yakup KOÇ</i> <i>Ahmet MUTLU</i>	
Bölüm 7	KOLB Öğrenme Stili Modeline Göre Özel Yetenekli Öğretmen Adayları	71
	<i>Üstün TÜRKER</i>	

Bölüm 8	Spor Örgütlerinde Uygulanan Yönetim Biçimleri	83
	<i>Yasemin ÇAKMAK YILDIZHAN</i> <i>Fatih YENEL</i>	
Bölüm 9	Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Faydacı Tüketim Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği).....	97
	<i>İsmail KARATAŞ</i>	
Bölüm 10	Spor, Siyaset Bilimi Ve Kamu ile Sağlık Yönetimi Lisans Öğrencilerinin Yöneticilik Algılarına Yönelik Metafor Analizi (Bayburt Üniversitesi Örneği).....	111
	<i>Muhammed Enes KAN</i> <i>Tuba TATLISU</i> <i>İzzet UÇAN</i>	
Bölüm 11	Liderlik Kavramının Spor Alanına Uyarlanması.....	129
	<i>Emine ÖZTÜRK KARATAŞ</i>	
Bölüm 12	Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Sporda Empati Durumlarının İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Örneği)	143
	<i>İnci SEÇKİN AĞIRBAŞ</i>	
Bölüm 13	Spor Endüstrisi Bağlamında Sosyal Medya Pazarlama Aktivitelerinin Tüketici Algısına Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma	155
	<i>İsmail KARATAŞ</i>	

YAZARLAR

Doç. Dr. Eser AĞGÖN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi
ve Spor Eğitimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-2623-6869

Öğr.Gör. Muhammed Enes KAN

Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma
Hizmetleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9786-9858

Ali Şerif AKKAYA

Sportif Eğitim Uzmanı, Gençlik ve Spor
Havza İlçe Spor Müdürlüğü
ORCID iD: 0000-0002-5502-4240

Öğretmen Önder KARAKOYUN

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
ORCID iD: 0000-0002-4617-8053

Dr. Öğr. Üyesi, Zekai ÇAKIR

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-7719-1031

Dr. Öğr. Üyesi İsmail KARATAŞ

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü
ORCID iD:

Doç. Dr.Yasemin ÇAKMAK YILDIZHAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Spor
Bilimleri Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-7131-4259

Dr. Öğr. Üyesi İsmail KARATAŞ

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-1237-4670

Öğretmen Senem ÇONGAR

Tunceli Milli Eğitim Müdürlüğü
ORCID iD: 0000-0001-8320-6327

Doç. Dr.Yakup KOÇ

Erzincan B.Y. Üniversitesi Eğitim
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0003-0141-7177

Cem HARPUTLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bayburt
Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor AD.,
ORCID: 0000-0001-7729-1107

Oğuzhan KÖSE

Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı)
ORCID iD: 0000-0003-0294-418X

Öğretmen Ahmet MUTLU

Öğretmen, Sultanbeyli Necip Fazıl İmam
Hatip Ortaokulu
ORCID iD: 0000-0002-6435-9595

Dr. Emine ÖZTÜRK KARATAŞ

(Beden Eğitimi Öğretmeni), İl Milli Eğitim
Müdürlüğü, Malatya
ORCID iD: 0000-0002-4142-5369

Öğr. Gör. İnci SEÇKİN AĞIRBAŞ

Bayburt Üniversitesi, Demirözü Meslek
Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon
Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-5899-013X

Öğr. Gör., Bülent TATLISU

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü
ORCID: 0000-0003-4208-4583

Tuba TATLISU

Yüzme Antrenörü
ORCID iD: 0000-0002-6030-0078

Hikmet Abdullah TEKDEMİR

Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı)
ORCID iD: 0000-0002-9056-9094

Doç. Dr. Hacı Bayram TEMUR

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi
ORCID iD: 0000-0002-5124-2523

Abdumuttalip TOSUN

Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı)
ORCID iD: 0000-0002-5250-7044

Öğr. Gör. Dr. Üstün TÜRKER

Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-0604-8577

Doç. Dr. İzzet UÇAN

Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi
Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9668-1829

Öğr. Gör. Dr. Gülşah ÜNVER

Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi
ORCID iD: 0000-0002-3031-8322

Dr. Öğr. Üyesi FATİH YENEL

Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Yenel, Gazi
Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
ORCID iD: 0000-0001-9480-2087

Serkan YILMAZOĞLU

Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı)
ORCID iD: 0000-0002-9317-6659

Bahar ZEZE

Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı (Doktora Programı)
ORCID iD: 0000-0002-3571-8317

BÖLÜM 1

KAYAKLI KOŞU BRANŞININ TEKNİKLERİ, BAZI FİZİKSEL, FİZYOLOJİK VE MOTORİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ¹

Senem ÇONGAR²
Eser AĞGÖN³

GİRİŞ

Kayaklı koşu sporu, İskandinav ülkelerinde ilk zamanlarda engebeli ya da düz arazilerde ulaşım sağlamak, yürümek, avlanmak ve boş zamanlarda eğlenmek amacı ile kayakla yapılan sportif faaliyetler şeklinde ortaya çıkmıştır. Daha sonraları bu spor üzerinden yarışmalar düzenlemek suretiyle günümüze kadar gelmiştir (Alaeddinoğlu, 2012).

Kayaklı koşu, iklimi soğuk ve kar yağışının yoğun olduğu ülkelerde (Kanada, Alaska, Kuzey Avrupa v.b.) yaygın olarak yapılan bir kış sporudur. Diğer sporlara bakıldığında tehlikesi en az fakat zahmeti en çok olan spor türüdür. Kayaklı koşu sporunda kullanılan kayaklar uzun, dar ve hafiftir. Ellerde sporcuya hız kazandırmaya ve itici güce olanak sağlayan "baton" adı verilen uzun sopalar kullanılmaktadır (Yarım, 2010).

Kayaklı koşu sporunda özellikle dayanıklılık, güç ve hız ön plandadır (Ateş, 2014). Kayaklı koşu, farklı spor türlerinin birlikte kullanımı ve farklı tür egzersizler ile birleştirilerek kayakla yapılan çeşitli türlerin ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır.

Kayaklı Koşunun Dünya'daki Gelişimi

Kayak ilk olarak Sibirya ve Moğolistan gibi Orta Asya bölgelerinden başlamış olup daha sonra Kuzey ve Kuzeybatı yönünde olan İskandinavya ve İzlanda'ya doğru yayılım göstermiştir. Kayak kullanımı ilk olarak ulaşım amacı ile olsa da

¹ Bu çalışma Erzincan Binali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında yayınlanan "Kayaklı Koşucularda Direnç Bantları İle Yapılan Kuvvet Çalışmalarının Bazı Motorik Ve Fizyolojik Özelliklere Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğretmen, Tunceli Milli Eğitim Müdürlüğü, senemcongar@gmail.com

³ Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, eseraggon@erzincan.edu.tr

Kayak sporunda kuvvet ve hız sprint kayakçıların başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Kayakçılar üzerinde yapılan bir çalışmada özellikle sprint kayakçılarda hızın önemli olduğu diğer yandan en yüksek hıza ulaşmada izlenecek yolun aerobik ve anaerobik antrenmanların yapılması ve uygun tekniğin kullanılması yönündedir (Stöggl, 2010).

Motor özellik bakımından kuvvet, hız ve dayanıklılık kadar dengenin de kayaklı koşu sporuna önemli bir yeri bulunmaktadır. Kayak sporunda kullanılan tekniklerin tümü denge üzerine kurulmuştur. Kayma sırasında pistin uygunluğu, inişli çıkışlı yokuşlar, kar derinliği, görüş mesafesi gibi birçok faktör dengeyi etkilemektedir. Yarış sırasında kayakların kontrolü, ağırlığın ayaklar üzerinde aktarımını dengenin sağlanırken hızın korunması sporcunun başarılı olmasını sağlamaktadır (Çetin, 2002).

Sonuç olarak, ağır fizyolojik süreçlere maruz kalan kayaklı koşu sporcularının kuvvet, dayanıklılık, sürat ve koordinasyon gibi motorik özellikleri ön planda yer alırken, vücut kitle indekslerinin ideal oranlarda olması da başarı için önemli ölçütlerdendir. Düzenli planlanan kış ve yaz antrenmanları ile kondisyonel, fiziksel ve fizyolojik özellikleri optimize edilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Adıgüzel, N. (2013). *Alp Disiplini Kayakçılarda Hematolojik ve Spirometrik Bulguların Değerlendirilmesi*, Erciyes Üniversitesi, SBE Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2013.
2. Alaeddinoğlu, V. (2012). *Türkiye Kayak Milli Takımları Alp Disiplini Ve Kuzey Disiplini Sporcularının Antropometrik Ve Fizyolojik Özelliklerinin Karşılaştırılması*, Dumlupınar Üniversitesi, SBE, Yüksek lisans Tezi, 2012.
3. Alsobrook, N. G. (2005). The Role of Upper Body Power In Classical Cross-Country Skiing Performance, Master Dissertation. Montana State University, *Health and Human Development, Montana*,
4. Ateş, B. (2014). *Kayaklı Koşucularda Altı Haftalık Tekerlekli Kayakla Yapılan İnterval Tırmanış (UPHILL) Antrenmanlarının Bazı Seçilmiş Fizyolojik Özellikler Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara.
5. Bergh, U. (1987). The Influence Of Body Mass İn Cross-Country Skiing. *Med Sci Sports Exerc.* (19), pp. 324-331
6. Büyükyazı, G. & Turgay, F. (2000). Sürekli ve Yaygın İnterval Koşu Egzersizlerinin Bazı Hematolojik Parametreler Üzerine Akut ve Kronik Etkileri. *H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknik Yüksekokulu 6. Spor Araştırmaları Kongresi*.
7. Carlsson, T. Carlsson, M. Felleki, M. Hammarstrom, D. Heil, D. Malm C. & Tonkonogi, M. (2013). *Scaling maximal oxygen up take to predict performance in elite-standard men cross country skier Journal of Sport Sciences* 31(16), 1753-1760.
8. Carlsson, T. Carlsson, M. Hammarstrom, D. Malm C. & Tonkonogi, M. (2014). Prediction of race performance of elite cross-country skiers by lean mass *International Journal of Sports Physiology and Performance* 9, 1040-1045.
9. Çetin, E. (2002). *Sekiz Haftalık Tekerlekli Kayak ve Koşu Dayanıklılık Antrenmanının 13-16 Yaş Grubu Kayaklı Koşu Sporcularındaki MaxVO2 ve Diğer Parametrelere Etkilerinin Karşılaştırılması*, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 2002.

10. Çetin, E., Ateşoğlu, U. & Çolak, M. (2002). Kayaklı- koşucularda karnitin ve kreatin yüklemesinin yüksek irtifada bazı kan parametreleri ve maxVO2 üzerine etkisi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
11. Franz, W. (1984). Richtig Ski langlaufen Germany: BLV. *Sport praxis*, s 16.
12. Gaskill, E., Serfass, R. C., Bacharach, D. W. & Kelly, J. M. (1999). Responses to training in cross-country skier *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 31, 1211-1217.
13. Kaya, İ. ve Gökdemir, K. (2015). Yüksek İrtifada Yapılan Antrenmanların Kastamonu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bazı Fiziksel Özellikleri ve Çeşitli Kan Parametreleri Üzerine Kronik Etkilerinin Araştırılması, *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015: 2 (2), 79-86.
14. Kuzmin, L. & Fuss, F. (2014). Cross Country Ski Technology. In F. K. Fuss, A. Subic, M. Stranwoogand R. M. Abstract (Eds). *Rout ledge Hand book of Sports Technology and Engineering*. Routledge, New York, US, 171-188.
15. Kuzzy, G. (2009). "Ski Specific Strength Training". 2009 October 19th.
16. Larsson, B. Ologsson, P. Jakobsson, E. Burlin, L. & Henriksson-Larsen K. (2002). Physiological predictors of performance in cross-country skiing from tread milltests in male and female subject *Scandinavian Journal of Medical Science Sports* 12, 347-353
17. Losnegard, T. Mikkelsen, K., Rønnestad, B. R., Hallén, J., Rud, B. & Raastad, T. (2011). The effect of heavy strength training on muscle mass and physical performance in elite cross country skier *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 21(3), 389-401.
18. Neumayr, G., Hoertnagl, H., Pfister, R., Koller, A., Eibl, G. & Raas, E. (2003). Physical and physiological factors associated with success in professional alpine skiing. *International journal of sports medicine*, 24(08), 571-575.
19. Pinilla Vargas, O. (2013). Exerciseand Training at Altitudes: Physiological Effects and Protocols-*Rev. Cienc. Salud*. 2013:12 (1), pp:111-126.
20. Sandbakk, Q. Holmberg, C. Leirdal, S. & Etterma, G. (2011). The Physiology of World-Class Sprint Skiers. *Scand J. Medicine Science Sports*, 21(6), pp. 9-16.
21. Sandbakk, Ø. & Holmberg, H. C. (2014). A reappraisal of success factors for Olympic cross-country skiing. *International journal of sports physiology and performance*, 9(1), 117-121.
22. Sleamaker, R. & Browning, R. (1996). *Serious Training for Endurance Athletes*, 2nd Edition, Human Kinetics.
23. Staib, J.L. Joohee, IM, Caldwell, Z. & Rundell, KW. (2000). Cross-Country Ski Racing Performance Predicted By Aerobic and Anaerobic Double Poling Power, *Journal of Strength and Conditioning Research*, 14(3), 282-288.
24. Steven, E. (1997). "Fitness Cross-Country Skiing, Champaign" IL: *Human Kinetic*
25. Stöggl, T. Enqvist, J. Müller, E & Holmberg, H.C. (2010). Relation ships Between Body Composition, Body Dimensions and Peak Speed in Cross-Country Sprint Skiing. *Journal of Sports Sciences*, 28(2): pp. 161-169.
26. Şimşek, E. (2012). *Elit Alp Disiplini Sporcularının Hazırlık Döneminde Yaptıkları Çalışmaların Aerobik ve Anaerobik Kapasiteleri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
27. Toy, H. (2013). *Kayak Merkezi Müşterilerinin Tatmin Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Karşılaştırılması*, Balıkesir Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
28. Yarım, İ. (2010). *Sekiz Haftalık Tekerlekli Kayak Sprint Antrenmanının Kayaklı Koşucuların Anaerobik Güç, Kuvvet ve Diğer Bazı Parametreler Üzerine Etkisi*, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara.

BÖLÜM 2

SPORCULARDA HAMSTRİNG YARALANMALARI

Gülşah ÜNVER¹

GİRİŞ

Kas-iskelet sistemine ait olan unsurlardan kemikler dışındaki diğer dokular "yumuşak doku" olarak adlandırılmaktadır. Yumuşak dokular kas, fasya, ligament, tendon, kıkırdak, sinovyum, yağ dokusu ve bağ dokusunun farklı gruplarıdır. Yumuşak doku yaralanmaları kendi içerisinde kas yaralanmaları, tendon yaralanmaları, ligament yaralanmaları, bursa yaralanmaları, sinovyal doku yaralanmaları olarak gruplandırılabilir. Tüm spor yaralanmalarının %10-30'u kas yaralanmaları olup futboldaki yaralanmaların %30'unu da kas yaralanmaları oluşturmaktadır. Yaralanma kasın liflerinde, konnektif dokuda, kan damarlarında ve sinirlerinde birlikte görülebilir olup fasyal tabakasında, origosunda ve insersiyosunda lokalize de olabilir. Yaralanma direkt travma ile olabileceği gibi indirekt travma olarak kabul edilen aşırı yüklenme sonucunda da görülebilir (Ergun & Baltacı, 2018).

Kas yaralanmaları sınıflandırılır. Bu sınıflandırmada kas strainleri, kas hernileri, kas krampları, kas nodülleri (myogelosis), sekonder myositis ossifikans bulunur. Kas strainleri 1. derece strain, 2. derece strain, 3. derece strain olarak ayrılır. 1. derece strain kas çekmesi olup geri dönüşümlü bir yaralanmadır. 2. derece strain kısmi kas yırtılmasıdır. 2. derece strainde birkaç kas lifi veya daha fazlasında ya da kas lifi demetinde lezyon vardır. Komplet kas yırtığı veya kopması ise 3. derece kas straini olarak belirtilir (Ergun & Baltacı, 2018).

Kas yaralanmaları, spor yaralanmaları içerisinde fazla zaman kaybına neden olan yaralanmalardandır. Kas yaralanmaları genellikle kontüzyon veya aşırı gerilme nedeniyle oluşur (Järvinen et al., 2005). Uyluk futbolda ve diğer bazı spor dallarında yaralanmaların yaygın olarak görüldüğü kas bölgesidir. Hamstring kas yaralanmaları futbolda ve atletizmde yaygın görülen kas yaralanmalarıdır (Alonso et al., 2009; Ekstrand et al., 2011; Orchard & Seward, 2002).

2299 futbolcudan oluşan 51 futbol takımı 2001-2009 yılları arasında prospektif olarak izlenmiştir. Çalışmada toplam 2908 kas yaralanması kaydedilmiştir. Kas

¹ Öğr. Gör. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, g.unver70@hotmail.com

uyluk bölgesinde bulunan hamstring kaslarının yaralanmaları sporcularda sıkça görülmektedir. Hamstring yaralanmalarında farklı yaralanma mekanizmaları vardır. Hamstring yaralanmalarının ve yeniden yaralanmaların risk faktörleri belirlenmiştir. Önceki hamstring yaralanması, yeniden yaralanmanın görülmesinde önemli bir risk faktörüdür. Yaralanmaları önlemede bazı genel ve özel prensipler vardır. Sporcularda hamstring yaralanma oranlarının azalması için önerilen önlemlerin, koruyucu yöntemlerin uygulanması gerekir. Hamstring yaralanmaları sonrası tedavi zamanında spora dönme, spordan uzak kalınan sürenin fazla olmaması, sporcularda başka rahatsızlıkların oluşmaması için oldukça önem taşır. Tedavi sporcuya ve yaralanmanın durumuna göre yapılmalıdır. Hamstring kaslarının yaralanmalarıyla ilgili olarak farklı branşlardaki sporcularda, sporcuların özelliklerine göre incelemeleri içeren bilimsel çalışmaların yapılması spor bilimleri alanına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Agre, J. C. (1985). Hamstring injuries. *Sports Medicine*, 2(1), 21-33.
2. Ahmad, C. S., Redler, L. H., Ciccotti, M. G., Maffulli, N., Longo, U. G. & Bradley, J. (2013). Evaluation and management of hamstring injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 41(12), 2933-2947.
3. Alonso, J.M., Junge, A., Renström, P., Engebretsen, L., Mountjoy, M. & Dvorak, J. (2009). Sports injuries surveillance during the 2007 IAAF World Athletics Championships. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 19(1), 26-32.
4. Arnason, A., Andersen, T. E., Holme, I., Engebretsen, L. & Bahr, R. (2008). Prevention of hamstring strains in elite soccer: an intervention study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 18(1), 40-48.
5. Arner, J. W., McClincy, M. P. & Bradley, J. P. (2019). Hamstring injuries in athletes: evidence-based treatment. *JAAOS-Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons*, 27(23), 868-877.
6. Askling, C. M., Malliaropoulos, N. & Karlsson, J. (2012). High-speed running type or stretching-type of hamstring injuries makes a difference to treatment and prognosis. *British Journal of Sports Medicine*, 46(2), 86-87.
7. Askling, C., Karlsson, J. & Thorstensson, A. (2003). Hamstring injury occurrence in elite soccer players after preseason strength training with eccentric overload. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 13(4), 244-250.
8. Askling, C. Saartok, T. & Thorstensson, A. (2006). Type of acute hamstring strain affects flexibility, strength, and time to return to pre-injury level. *British Journal of Sports Medicine*, 40(1), 40-44.
9. Baltacı, G., Tunay, V. B., Tuncer, A. & Ergun, N. (2016). *Spor yaralanmalarında egzersiz tedavisi*. Ankara: Hipokrat Kitabevi.
10. Bayraktar, B. & Yücesir, İ. (2009). Yumuşak doku yaralanmaları, iyileşme süreci ve tedavi yaklaşımları. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22(1), 60-67.
11. Bourne, M. N., Timmins, R. G., Opar, D. A., Pizzari, T., Ruddy, J. D., Sims, C. & Shield, A. J. (2018). An evidence-based framework for strengthening exercises to prevent hamstring injury. *Sports Medicine*, 48(2), 251-267.
12. Brooks, J. H., Fuller, C. W., Kemp, S. P. & Reddin, D. B. (2006). Incidence, risk, and prevention of hamstring muscle injuries in professional rugby union. *The American Journal of Sports Medicine*, 34(8), 1297-1306.

13. Chumanov, E. S. Heidereich, B. C. & Thelen, D. G. (2007). The effect of speed and influence of individual muscles on hamstring mechanics during the swing phase of sprinting. *Journal of Biomechanics*, 40(16), 3555-3562.
14. Chumanov, E. S. Heidereich, B. C. & Thelen, D. G. (2011). Hamstring musculotendon dynamics during stance and swing phases of high speed running. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 43(3), 525-532.
15. Clanton, T. O., & Coupe. K. J. (1998). Hamstring strains in athletes: diagnosis and treatment. *JAAOS-Journal of the American Academy of Orthopaedic Surgeons*, 6(4), 237-248.
16. Croisier, J. L. Ganteaume, S., Binet, J., Genty, M. & Ferret, J. M. (2008). Strength imbalances and prevention of hamstring injury in professional soccer players: a prospective study. *The American Journal of Sports Medicine*, 36(8), 1469-1475.
17. Dalto, S. L. Kerr, Z. Y. & Dompier, T. P. (2015). Epidemiology of hamstring strains in 25 NCAA sports in the 2009-2010 to 2013-2014 academic years. *The American Journal of Sports Medicine*, 43(11), 2671-2679.
18. De Visser, H. M. Reijman. M. Heijboer. M. P. & Bos. P. K. (2012). Risk factors of recurrent hamstring injuries: a systematic review. *British Journal of Sports Medicine*, 46(2), 124-130.
19. Ekstrand, J. Häggglund, M. & Waldén. M. (2011). Epidemiology of muscle injuries in professional football (soccer). *The American Journal of Sports Medicine*, 39(6), 1226-1232.
20. Ekstrand, J. Waldén, M. & Häggglund, M. (2016). Hamstring injuries have increased by 4% annually in men's professional football, since 2001: a 13-year longitudinal analysis of the UEFA Elite Club injury study. *British Journal of Sports Medicine*, 50(12), 731-737.
21. Elliott, M. C., Zarins, B. Powell. J. W. & Kenyon, C. D. (2011). Hamstring muscle strains in professional football players: a 10-year review. *The American Journal of Sports Medicine*, 39(4), 843-850.
22. Engebretsen, A. H., Myklebust, G. Holme, I. Engebretsen, L. & Bahr, R. (2010). Intrinsic risk factors for hamstring injuries among male soccer players: a prospective cohort study. *The American Journal of Sports Medicine*, 38(6), 1147-1153.
23. Ergun, N. ve Baltacı. G. (2018). *Spor yaralanmalarında fizyoterapi ve rehabilitasyon prensipleri*. Ankara: Hipokrat Kitabevi.
24. Erickson, L. N. & Sherry, M. A. (2017). Rehabilitation and return to sport after hamstring strain injury. *Journal of Sport and Health Science*, 6(3), 262-270.
25. Feeley, B. T. Kennelly. S. Barnes, R. P., Muller, M. S. Kelly, B. T. Rodeo, S. A. & Warren, R. F. (2008). Epidemiology of National Football League training camp injuries from 1998 to 2007. *The American Journal of Sports Medicine*, 36(8), 1597-1603.
26. Freckleton, G. & Pizzari, T. (2013). Risk factors for hamstring muscle strain injury in sport: a systematic review and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 47(6), 351-358.
27. Fyfe, J., J. Opar, D. A., Williams, M. D. & Shield, A. J. (2013). The role of neuromuscular inhibition in hamstring strain injury recurrence. *Journal of Electromyography and Kinesiology*, 23(3), 523-530.
28. Gabbe, B., J. Bennell, K. L., Finch, C. F., Wajswelner, H. & Orchard, J. W. (2006). Predictors of hamstring injury at the elite level of Australian football. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 16(1), 7-13.
29. Garrett, Jr. W. E. (1996). Muscle strain injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 24(6 suppl), S2-S8.
30. Harput, G. (2017). Rehabilitasyon: Eksentrik Eğitim. *Türkiye Klinikleri J Physiother Rehabil-Special Topics*, 3(2), 86-93.
31. Heidereich, B., C. Sherry, M. A., Silder, A. Chumanov, E. S. & Thelen, D. G. (2010). Hamstring strain injuries: recommendations for diagnosis, rehabilitation, and injury prevention. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 40(2), 67-81.
32. Järvinen, T. A., Järvinen, T. L., Kääriäinen, M., Äärimaa, V., Vaittinen, S., Kalimo, H., & Järvinen, M. (2007). Muscle injuries: optimising recovery. *Best Practice & Research Clinical Rheumatology*, 21(2), 317-331.

33. Järvinen, T. A., Järvinen, T. L., Kääriäinen, M., Kalimo, H. & Järvinen, M. (2005). Muscle injuries: biology and treatment. *The American Journal of Sports Medicine*, 33(5), 745-764.
34. Karahan, M. & Erol. B. (2004). Çocukluk ve ergenlik döneminde kas ve tendon yaralanmaları. *Acta Orthop Traumatol Turc*, 38(1), 37-46.
35. Malliaropoulos, N., Isinkaye, T., Tsitas, K. & Maffulli. N. (2011). Reinjury after acute posterior thigh muscle injuries in elite track and field athletes. *The American Journal of Sports Medicine*, 39(2), 304-310.
36. Mendiguchia, J. & Brughelli, M. (2011). A return-to-sport algorithm for acute hamstring injuries. *Physical Therapy in Sport*, 12(1), 2-14.
37. Opar, D. A., Drezner, J., Shield, A., Williams, M., Webner, D. Sennett. B. & Cronholm, P. F. (2014). Acute hamstring strain injury in track-and-field athletes: A 3-year observational study at the Penn Relay Carnival. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24(4), e254-e259.
38. Opar, D.A., Williams, M.D. & Shield. A.J. (2012). Hamstring strain injuries: Factors that lead to injury and re-injury. *Sports Medicine*, 42(3), 209-226.
39. Orchard, J. & Seward, H. (2002). Epidemiology of injuries in the Australian Football League, seasons 1997-2000. *British Journal of Sports Medicine*, 36(1), 39-44.
40. Petersen, J., Thorborg, K., Nielsen, M. B., Budtz-Jørgensen, E. & Hölmich, P. (2011). Preventive effect of eccentric training on acute hamstring injuries in men's soccer: a cluster-randomized controlled trial. *The American Journal of Sports Medicine*, 39(11), 2296-2303.
41. Sanfilippo, J., Silder, A., Sherry, M. A., Tuite, M. J. & Heiderscheit, B. C. (2013). Hamstring strength and morphology progression after return to sport from injury. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 45(3), 448-454.
42. Sargon, M.F. (2012). *Kısa anatomi*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
43. Schache, A. G., Dorn, T. W., Blanch, P. D., Brown, N. A. & Pandy, M. G. (2012). Mechanics of the human hamstring muscles during sprinting. *Med Sci Sports Exerc*, 44(4), 647-658.
44. Schuermans, J. Van Tiggelen, D., Danneels, L. & Witvrouw, E. (2016). Susceptibility to hamstring injuries in soccer: a prospective study using muscle functional magnetic resonance imaging. *The American Journal of Sports Medicine*, 44(5), 1276-1285.
45. Sherry, M. (2012). Examination and treatment of hamstring related injuries. *Sports Health*, 4(2), 107-114.
46. Sherry, M. A., Best, T. M., Silder, A., Thelen, D. G. & Heiderscheit, B. C. (2011). Hamstring strains: basic science and clinical research applications for preventing the recurrent injury. *Strength & Conditioning Journal*, 33(3), 56-71.
47. Small, K., McNaughton, L., Greig, M. & Lovell. R. (2009). Effect of timing of eccentric hamstring strengthening exercises during soccer training: implications for muscle fatigability. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(4), 1077-1083.
48. Stanitski, C. L., DeLee, J. C. & Drez, D. (1994). "Pediatric and adolescent sports medicine." Philadelphia: Saunders.
49. Thelen, D. G., Chumanov, E. S., Hoerth, D. M., Best, T. M., Swanson, S. C., Li. & Heiderscheit, B. C. (2005). Hamstring muscle kinematics during treadmill sprinting. *Med Sci Sports Exerc*, 37(1), 108-114.
50. Van Beijsterveldt, A. M. C. van de Port, I. G., Vereijken, A. J. & Backx. F. J. G. (2013). Risk factors for hamstring injuries in male soccer players: a systematic review of prospective studies. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 23(3), 253-262.
51. Van der Horst, N., Smits, D. W., Petersen, J., Goedhart, E. A. & Backx, F. J. (2015). The preventive effect of the nordic hamstring exercise on hamstring injuries in amateur soccer players: a randomized controlled trial. *The American Journal of Sports Medicine*, 43(6), 1316-1323.
52. Wangensteen, A., Tol. J. L., Witvrouw. E., Van Linschoten, R., Almusa, E., Hamilton, B. & Bahr, R. (2016). Hamstring reinjuries occur at the same location and early after return to sport: a descriptive study of MRI-confirmed reinjuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 44(8), 2112-2121.

53. Worrell, T. W. (1994). Factors associated with hamstring injuries. *Sports Medicine*, 17(5), 338-345.
54. Yeung, S. S., Suen, A. M. & Yeung, E. W. (2009). A prospective cohort study of hamstring injuries in competitive sprinters: preseason muscle imbalance as a possible risk factor. *British Journal of Sports Medicine*, 43(8), 589-594.
55. Yıldırım, M. (2003). *İnsan anatomisi*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
56. Yu, B., Queen, R. M., Abbey, A. N., Liu, Y., Moorman, C. T. & Garrett, W. E. (2008). Hamstring muscle kinematics and activation during overground sprinting. *Journal of Biomechanics*, 41(15), 3121-3126.

BÖLÜM 3

FUTBOLCULARDA BAZI KAN PARAMETRELERİNİN TURNUVA ÖNCESİ VE SONRASI DEĞERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Hacı Bayram TEMUR ¹

GİRİŞ

Gelişen dünyada teknolojik gelişmelerin beraberinde getirmiş olduğu hareket-sizlik, birçok sağlık sorununun sebepleri arasında gösterilmektedir. Bu yüzden çağımızda egzersiz, sağlıklı bir yaşam için temel kriterler arasında sayılmaktadır.

Egzersiz yapan kişilerde hem akut, hem de kronik adaptasyonla birlikte, bir takım fizyolojik değişikliklerin olması beklenmektedir (Fox ve ark.,1999; Lemura ve Amdreacci, 2000). Egzersizin hematolojik parametrelerde değişiklikler meydana getirebilmesi egzersizin türüne, şiddetine ve süresine bağlı olarak yapılan çalışmalarla kullanılan yöntemler, çalışmaların zamanı, uygulanan egzersizin tipi, deneklerin yaşları, cinsiyetleri ve antrenman durumları gibi pek çok faktörlere bağlı olduğu bildirilmiştir (Shephard & Shek 1994). Ancak literatür de egzersizin kan parametrelerine nasıl bir etkide bulunduğuna dair farklı görüşler vardır. Günay ve arkadaşları (2006), egzersizin kan volümünü artırdığını ifade etmişlerdir. Fox ve arkadaşları (1999), egzersizin hem fiziksel hem de fizyolojik kapasiteleri olumlu yönde etkilediğini rapor etmişlerdir. Yine Hazar ve Yılmaz (2008) yapılan egzersizin organizma üzerinde stres oluşturarak olumlu yönde fizyolojik ve metabolik değişikliklere neden olduğunu belirtmişlerdir. Büyükyazı ve Turgay (2000) ise düzenli yapılan egzersizlerin en önemli etkisinin kan hücreleri üzerinde olduğunu bildirmişlerdir. Bunların aksine Akgün (1994), egzersizin kan değerlerini değiştirmedini ileri sürmüştür.

Bu çalışma, MCHC, PLT, PCT, RDW-CV, RDW-SD, LYM ve NEU değerlerinin genelde bir futbol turnuvası öncesi ve sonrası, özelde ise futbolcuların spor yaşları ve turnuva boyunca toplam oynama süreleri ile ilişkisinin olup olmadığının saptanabilmesi amacı ile yapıldı.

¹ Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, temurbay@hotmail.com

değerlerinin azaldığı görüldü. Çalışmaya konu olan diğer kan parametrelerinde ise anlamlı bir değişme olmadığı saptandı. Böyle bir sonucun alınmasında rakım farkı ve kan örneklerinin turnuvadan 30 saat sonra alınmasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akgün, N. (1994). *Egzersiz ve Spor Fizyolojisi*. 1. Cilt. 5. Baskı: Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 69-255.
2. Avloniti, A.A., Douda, H.T., Tokmakidis, S.P., Kortsaris, A.H., Papadopoulou, E.G. & Spanoudakis, E.G. (2007). Acute Effects Of Soccer Training On White Blood Cell Count İn Elite Female Players. *Int J Sports Physiol Perform*. 2:239-249.
3. Bhatti, R. & Shaikh, D. (2007). The Effect of Exercise on Blood Parameters. *Pakistan Journal of Physiology*, Vol 3, s, 2,
4. Büyükyazı, G. & Turgay, F. (2000). Sürekli ve Yaygın İnterval Koşu Egzersizlerinin Bazı Hematolojik Parametreler Üzerindeki Akut ve Kronik Etkileri, *Ege Üniv. Spor Hek. Derg.* 35: 108.
5. Çevrim, H., Biçer, Y., Karataş, Ö., Gürsul, C. & Biçer, Z. (2008). Profesyonel Ve Amatör Futbolcuların Antrenman Sonrası Bazı Kan Parametrelerinin Değerlendirilmesi, *Spor Hekimliği Dergisi*, Sayı: Cilt 43, Sayı 1, s 017-024
6. Demiriz, M., Erdemir, İ. & Kayhan, R.F. (2015). Farklı Dinlenme Aralıklarında Yapılan Anaerobik İnterval Antrenmanın, Aerobik Kapasite, Anaerobik Eşik Ve Kan Parametreleri Üzerine Etkileri *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1,1-8
7. Ercan, M., Bayıroğlu, F., Kale, R., Adak, B., Tunçer, İ. & Tekelioğlu, İ. (1996). Uzun Süreli Dayanıklılık Koşusu Kategorisinde Gerçekleştirilen Bir Egzersizin Bazı Kan Parametrelerine Etkisi, *Ege Üniv. Spor Hek. Derg.* 31, 73
8. Erdemir, I. (2013). The Comparison Of Blood Parameters Between Morning And Evening Exercise. *European Journal of Experimental Biology*, 3(1): 559-563.
9. Fox, E.L. Bowers, R.W. & Foss, M.L. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporun Fizyolojik Temelleri* (Çeviri: Cerit, M.), Bağırgan Yayınevi, Ankara
10. Gallagher, P. M., Carrithers, J. A., Godard, M. P., Schulze, K. E., & Trappe, S. W. (2000). Beta-Hydroxy-Beta-Methylbutyrate İngestion, Part I: Effects On Strength And Fat Free Mass. *Medicine and science in sports and exercise*, 32(12), 2109-2115.
11. Günay, M., Tamer, K. & Cicioğlu, İ. (2006). *Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü*, Gazi Kitabevi, Ankara. 219-227.
12. Hazar, S. & Yılmaz G. (2008). Submaksimal Koşu Bandı Egzersizinin Bağışıklık Sistemine Akut Etkisi, 10th *International Sports Science Congress*, October, 23-25, Bolu.
13. İbiş, S., Hazar, S. & Gökdemir, K. (2008). Aerobik Ve Anaerobik Egzersizlerin Hematolojik Parametrelere Akut Etkisi, 10 *th International Sports Science Congress*. October, 23-25, Bolu.
14. İbiş, S. & Hazar, S. (2010). Gökdemir, K. Aerobik Ve Anaerobik Egzersizlerin Hematolojik Parametrelere Akut Etkisi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:7 Sayı:1.
15. Kappel, M., Poulsen, T., Galbo, H. & Pedersen, B.K. (1998). Effect Of Elevated Nor-Adrenaline Concentration On The Immune System İn Humans. *Eur J Appl Physiol* 79: 93-98.
16. Koç, H., Sarıtaş, N. & Büyükepecki, S. (2010). Sporcular İle Sedanterlerin Kan Hematolojik Düzeylerinin Karşılaştırılması, *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(3):196-201.
17. Lemura, L.M. & Amdreacci, J. (2000). Lipit and Lipoprotein Profiles, Cardiovascular Fitness, Body Composition and Diet During and After Resistance, Aerobic and Combination Training in Young Woman, *Eur. Journal Appl. Physiology*, 82:5-6.
18. McKenzie, M.A., Greenleaf, J.E., Looft-Wilson, R. & Barnes, P.R. (1999). Leucocytosis, Thrombocytosis, And Plasma Osmolality During Rest And Exercise: An Hypothesis. *J Physiol Pharmacol*, 50:259-273.

19. Rietjens, G.J., Kuipers, H., Hartgens, F. & Keizer, H.A. (2002). Red Blood Cell Profile of Elite Olympic Distance Triathletes. A Threyear Follow Up. *Int. J. Sports Med*, 23 : 391-396.
20. Shephard, R. & Shek, P. (1994). Potential Impact Of Physical Activity And Sport On The Immune System - A Briefreviewio. *Br. J Sports Med*, 28:247-255.
21. Simonson, S.R. & Jackson, C.G. (2004). Leukocytosis Occurs in Response To Resistance Exercise in Men, *J Strength Cond Res*, 18:266-271.
22. Spiropoulos, K. & Trakada, G. (2003). Hematologic and Biochemical Laboratory Parameters Before and After A Marathon Race, *Lung*, 181: 89-95.
23. Temur, H. B. (2018). Investigation of The Relationship of Exercise With Some Blood Parameters. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(17):253-257.

BÖLÜM 4

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SPORA YÖNELİK TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bahar ZEZE¹

Oğuzhan KÖSE²

Abdullah TOSUN³

Serkan YILMAZOĞLU⁴

Hikmet Abdullah TEKDEMİR⁵

GİRİŞ

Spor, belirli kuralları ve teknikleri olan, fiziksel, psikolojik ve zihinsel sağlığının gelişmenin yanında bireylerin toplumsal davranışlarını düzenleyen ve sosyalleşmelerini sağlayan, başarılı olma arzusunu içeren, eğlenmek ve yarışmak amacı barındıran biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (WEB 1; Kat, 2009; Solmaz et al., 2012). Spor yalnızca sporcular tarafından organize edilen bir alan değil, organizasyona katılan seyirci için sosyal, siyasi ve ekonomik bir alan olarak da açıklanabilir (Solmaz et al., 2012; Yetim, 2014). Bu tanımlardan yola çıkarak sporu bireyler ya da toplumlar için maddi ve manevi pek çok alanda etkisi olan, sporcu ya da seyirci olarak günlük faaliyet alanlarımıza girmiş olan çok yönlü bir kavram olarak açıklayabiliriz.

Tutum, kişileri nesneler ve durumlar karşısında belirli davranışlar sergilemeye yönlendiren, toplumsal olarak kazanılmış yatkınlık ya da yönelimler olarak açıklanmaktadır (Demirhan et al., 2001). Tutumlar, bireyin dış dünyaya ilişkin her türlü duygusunu içeren ve davranışlarına yön veren duyuşsal etmenlerdir (Doydu

¹ Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Doktora Programı), Bayburt/Türkiye zezebahar28@gmail.com

² Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı), Bayburt/Türkiye oguzhankose069@gmail.com

³ Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı), Bayburt/Türkiye smuttalip@gmail.com

⁴ Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı), Bayburt/Türkiye bayseko6960@hotmail.com

⁵ Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Programı), Bayburt/Türkiye hikmetabdullah.013@gmail.com

durum psikolojik sağlık düzeylerinin artmasıyla spora yönelik tutumlarının da önemli şekilde değiştiğinin göstergesidir.

Yapılan bu araştırmada;

- Cinsiyet, bölüm, sınıf, aktif spor yapma durumu, yapılan spor türü ve sporcu lisansına sahip olma değişkenlerinin psikolojik sağlık düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı,
- Kadınların psikososyal gelişim, fiziksel gelişim ve toplam tutumlarının erkeklerden yüksek olduğu,
- Bölüm, sınıf, aktif spor yapma durumu ve sporcu lisansına sahip olma değişkenlerinin spora yönelik tutumları üzerinde etkisi olmadığı,
- Takım sporu yapanların hem bireysel spor yapanlardan hem de aktif spor yapmayanların zihinsel gelişim değerlerinden fazla olduğu,
- Öğrencilerin psikolojik sağlık ve spora yönelik tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşıldı.

Araştırma genel olarak değerlendirildiğinde; kadın öğrencilerin spora yönelik tutumlarının erkeklerden, takım sporu yapanların zihinsel gelişimlerinin bireysel spor yapan ya da aktif spor yapmayanlardan daha yüksek olduğunu, psikolojik sağlık düzeylerinde öğrenciler arasında farklılık olmadığını ve psikolojik sağlık ile spora yönelik tutumlar arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Öneriler

- Araştırma üniversitenin farklı bölümlerinde eğitim gören diğer öğrencilere de uygulatarak karşılaştırma yapılabilir.
- Yapılacak diğer çalışmalarda örneklem grubunun sayısı artırılabilir.
- Bu çalışma farklı yaş gruplarındaki bireylerde de uygulanabilir.

KAYNAKLAR

1. Benard, B. (1991). *Fostering Resiliency in Kids: Protective Factors in The Family, School and Community*, OR: Northwest Regional Educational Laboratory, Portland.
2. Demirhan, G. & Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği 2, *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
3. Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 2015, 3(1): 93-102.
4. Doydu, İ., Çelen, A. & Çoknaz, H. (2013). Spor Eğitim Modelinin Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora Karşı Tutumuna Etkisi, *E-International Journal Of Educational Research*, 4(2): 99-110.
5. Ekinci, H.B. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları İle Başarı Algıları*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
6. Ergün, O. (2016). *Ergenlerde Duyusal Zekâ Özellikleri İle Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi. İstanbul.
7. Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

8. Gümüş, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, Ö.F., Doğanay, G. & Kurtipek, S. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinde fair play kavramı. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4(2), 430-438.
9. Kangalgil, M., Hünük, D. & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
10. Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Ankara
11. Kat, H. (2009). *Bireysel Sporcularla Takım Sporcularının Stres Düzeyleri Ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
12. Kayışoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C. & Yüksel, Y. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3):1045-1056.
13. Koç, Y. (2013). Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 96-114.
14. Koçak, F. (2014) Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Ankara Üniversitesi Spor Bil Fak*, 12(1):59-69.
15. Öz, F., İnci, F. & Bahadır, E. (2009). Hemşirelik Öğrencilerinin Ölüm Kaygısı ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri. 3. *Psikiyatri Hemşireliği Kongresi*, Özet Kitabı. D. Ü. Sağlık Yüksekokulu, Akçakoca, 98.
16. Özcan, B. (2005). *Anne-Babaları Boşanmış ve Anne-Babaları Birlikte Olan Lise Öğrencilerinin Yılmazlık Özellikleri ve Koruyucu Faktörler Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
17. Rew, L., Taylor-Seehafer, M., Thomas, N.Y. & Yockey, R.D. (2001). Correlates of Resilience in Homeless Adolescents. *Journal of Nursing Scholarship*, 33(1):33-40.
18. Singh, R.K.C. & Devi, K.S. (2013). Attitude Of Higher Secondary Level Student Towards Games And Sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 2(4):80-85.
19. Solmaz, B. & Aydın, B.O. (2012). Popüler Kültür Ve Spor Merkezlerine Yönelik Bir Araştırma, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(4):67-82.
20. Terzi, Ş. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Kendini Toparlama Gücünün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35:297-306.
21. Varol, R. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği)*, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
22. WEB-1. United Nations (2003). Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Peace, Sport for Development and Peace: Towards Achieving the Millennium Development Goals, Geneva, (Erişim Tarihi: 06. 05. 2014) <http://www.un.org/themes/sport/task.htm>.1
23. Yalçinkaya, M., Saracaloğlu, A. & Varol, R. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Spora İlişkin Görüşleri Ve Beklentileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2):12-26.
24. Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve Spor*, Berikan Yayınevi, 6.Baskı, Ankara.
25. Yıldız, A., Arı, Ç. & Yılmaz, B. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Örneği), *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1):35-45.

BÖLÜM 5

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİ İLE DİĞER BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ (SAMSUN İLİ ÖRNEĞİ)

Zekai ÇAKIR¹

Bülent TATLISU²

Ali Şerif AKKAYA³

Cem HARPUTLU⁴

Önder KARAKOYUN⁵

GİRİŞ

Öğretmen ve öğrencinin farklı zaman ve mekânlarda bulunurken etkin bir şekilde gerçekleştirilen (İşman, 2008) uzaktan eğitim, dünya üzerinde uzun zamandan beri uygulanmaktadır (Galusha, 1998; Bozkurt, 2017). Dünyadaki ilk uzaktan eğitim İngiltere’de mektup yoluyla gerçekleştirilmiştir. (Irmak, 1974; Dinçer, 2016). Bilgi ve iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmeler zaman içerisinde uzaktan eğitimin yürütüldüğü ortamların çeşitliliğini arttırmış ve bu alanda farklı platformların geliştirilmesine imkân sağlamıştır (Harting, 2005; Hendler, 2009). Mektubun yerini teknolojik gelişmelere paralel olarak radyo, TV, bilgisayar, internet ve ağ teknolojileri alması uzaktan eğitimde büyük bir gelişme göstermiştir (Callı et al., 2002). Uzaktan eğitimin yıllardır uygulanması ile birlikte etkililiği tartışma konusu olmuştur (Karataş, 2003). Literatüre bakıldığında uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha etkili olduğunu gösteren (Shachar et al., 2010), uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasında öğrenci başarısı açısından fark olmadığını ortaya koyan (Cavanaugh et al., 2004) araştırmalar bulunmaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, zekaicakir@bayburt.edu.tr

² Öğr. Gör., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, btatlisu@bayburt.edu.tr

³ Sportif Eğitim Uzm., Gençlik ve Spor Havza İlçe Spor Müdürlüğü, Samsun, aserif.akkaya@gmail.com

⁴ Yüksek lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor AD., harputlucem@gmail.com

⁵ Öğretmen, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Bayburt, Türkiye onder.krkyun.69@gmail.com,

Türkiye genelinde tüm akademisyenler ve öğretmenler dâhil edilerek daha geniş bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilebileceği gibi, uzaktan eğitim ile ilgili farklı kavramlarla ilişkisi de araştırılabilir. Uzaktan eğitim uygulamalarının ne zaman, nasıl uygulanması, hangi dersler için ve içerikler açısından etkili kullanılacağına yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Ağır, F., Gür, H., & Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmesine yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışması, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3: 125-139.
2. Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
3. Akmeşe, Ö. F., Demir, E. & Dünder, E. (2016). Student Perceptions For Distance Education and Efficiency Analysis Of The System. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 981-998.
4. Arslan, A. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
5. Başar, M., Arslan, S., Günsel, E. & Akpınar, M. (2019). Distance education perceptions of prospective teachers. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 3(2), 14-22.
6. Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
7. Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (17. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
8. Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2011). *Sosyal bilimlerde istatistik* (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
9. Callı, İ., Bayam, Y. & Karacadag, M. C. (2002). Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Geleceği ve E-Üniversite, Sakarya Üniversitesi İnternet Destekli Öğretim. Paper presented at the TC Anadolu University Open and Distance Education Symposium, Eskişehir, <http://aof20.anadolu.edu.tr/program.htm>.
10. Cavanaugh, C., Gillan, K. J., Kromrey, J., Hess, M. & Blomeyer, R. (2004). The Effects Of Distance Education On K-12 Student Outcomes: A Meta-Analysis. *Learning Point Associates/North Central Regional Educational Laboratory*.
11. Christensen, L.B., Johnson, B., & Turner, L.A. (2015). *Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz*, Anı Yayıncılık, Ankara.
12. Çiftçi, G.T. (2021). Dijital İletişim Teknolojileri Bağlamında Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Kapsamı, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1): 1-23.
13. Çingöz, Y. E., Mavibaş, M., Selim, A. & Sevindik, B. (2021). Meslek Gruplarına Göre Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcılarının Araştırılması, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1): 103-113.
14. Dinçer, S. (2016). Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Academia*.
15. Erbil, D.G., Demir, E. & Erbil, B. A. (2021). Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Turkish Studies*, 16(3):1473-1493.
16. Ertuğ, C. (2020). Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi Ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2):11-53.
17. Galusha, J.M. (1998). *Barriers To Learning In Distance Education*, Distance Learning Barriers,
18. Gay, L.R. & Airasian, P. (2000). *Educational Research: Competencies For Analysis and Application*, Merrill An Imprint Of Prentice Hall. New Jersey, Columbus, Ohio: Upper Saddle River.
19. George, D. & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step By Step. A Simple Study Guide and Reference* (10. update). GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc.

20. Harting, K. A. (2005). *Student Learning Outcomes In A Computer Applications Module: Online vs. Face-to-Face Instruction*. Southern Illinois University at Carbondale.
21. Hendler, J. (2009). Web 3.0 Emerging. *Computer*, 42(1):111-113.
22. Irmak, M. (1974). Türkiye’de Mektupla Öğretim Çalışmaları. *Halk Eğitim Bülteni*, VIII.
23. İşman, A. (2008). *Uzaktan Eğitim: Pegem Akademi*, Ankara.
24. Karataş, S. (2003). *Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Öğrenme Deneyimlerinin Eşitliği, Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(3):91-104.
25. Kocayığıt, A. & Salih, U. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları (Burdur İli Örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23):285-299.
26. Shachar, M., Neumann, Y. & Teaching. (2010). Twenty Years Of Research On The Academic Performance Differences Between Traditional And Distance Learning: Summative meta-analysis and trend examination. *MERLOT Journal of Online Learning*, 6(2):318-334.
27. Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics: International Edition*, Pearson.
28. Yıldız, E. (2011). Web-tabanlı Senkron Derslerin Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Ve Senkron Teknolojileri Kabulleri Üzerine Etkisi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
29. Yumuşak, A. & Kıyıcı, G. (2004). İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi; Demirci Örneği, 4. *Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*, Sakarya.
30. Wikipedia. (2020). 2019-20 Koronavirüs Pandemisi. https://tr.wikipedia.org/wiki/201920_koronavir%C3%BCs_pandemisi, (Accessed Date: 03.11.2021).

BÖLÜM 6

ORTAÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE İNCELENMESİ

Yakup KOÇ¹
Ahmet MUTLU²

GİRİŞ

Eğitim programı hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Programın ilk aşaması hedef /davranışlardır. “Niçin eğitim?” sorusunun muhatabı “Hedef” ögesidir. Bireyde istendik davranışlar kazandırılabilmesi eğitim programının hedef bölümünde mümkündür (Demirel, 2010; Çelik, 2006). Bu noktada öğretim programlarında hedef davranışların düzenlenme boyutları önemli bir noktayı oluşturur. 20. yy da eğitimciler öğretmenin neyi öğretmesi gerektiğini belirtmek için sınıflama yoluna gittiler (Lasley, 2016). Hedefler yatay ve dikey boyut olarak düzenlenir ve yatay boyutta ise bilişsel, duyuşsal ve devinişsel (Psikomotor) alanlar yer alır. Ayrıca hedef alanlar düzeylerine göre sınıflandırılır. Öğrenme çıktıları üzerinden hareket eden en önemli temsilci şüphesiz Benjamin Bloom’dur. Bloom 1950’lerde sınıfta gereken akıl yürütme becerilerini kategorize ederek taksonomiye geliştirmiştir. Bu taksonomide altı seviye bulunmaktadır ve her bir seviye için öğrencilerin daha fazla soyutlama yapabilmeleri gerekmektedir (Bloom, 1965). Bloom taksonomisi sadece bilginin değerlendirildiği geleneksel yapılardan bir hayli farklıdır. Öğretmen, öğrencilerinin bir düzeydeki bilgileri kavradığında taksonomide bir üst düzeye geçer. Buna göre, orijinal taksonomi “Bilgi”, “Kavrama”, “Uygulama”, “Analiz”, “Sentez” ve “Değerlendirme” adlı ana düzeylerden oluşmaktadır (Bloom, 1956).

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Bilişsel alanın basitten karmaşığa doğru tek boyutta ele alınması orijinal taksonomiye yönelik eleştirilerin bir kısmını oluşturmuştur. Ormell (1974), alt düzey

¹ Doç. Dr., Erzincan B.Y. Üniversitesi Eğitim Fakültesi, yakupkoc@erzincan.edu.tr

² Öğretmen, Sultanbeyli Necip Fazıl İmam Hatip Ortaokulu, s.ahmet.mutlu@gmail.com

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor dersi öğretimin daha etkin bir hale getirilebilmesi için lisans düzeyinde Milli Eğitim programlarında yer alan kazanımlarda özellikle üst sınıflara doğru üst düzey kazanımlara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Kazanım cümlelerinin hangi alanın hangi düzeyinde olduğunun tespit edilmesinde açıklama cümlelerinden faydalanılsa da kazanım cümlelerinin taksonomideki yeri belirlenmesinde zorluklar yaşanmıştır. Bu nedenle ders programı kazanımları yazılırken kazanım ifadelerinde her öğretmen ve öğretmen adayının aynı anlamları yüklemeleri için kazanım ifadelerinin daha net cümlelerle yazılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Anderson, L.W. & Krathwohl, D. R. (2010). (Çeviren: D.A. Özçelik). *Öğrenme Öğretim ve Değerlendirme İle İlgili Bir Sınıflama (Kısaltılmış basım)*. Ankara: Pegem Akademi.
2. Ari, A. (2011). Bloom'un Gözden Geçirilmiş Bilişsel Alan Taksonomisinin Türkiye'de ve Uluslararası Alanda Kabul Görme Durumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 767-772.
3. Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives. Vol. 1: Cognitive Domain*. New York: McKay, 20-24.
4. Bloom, B. S. (1965). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. New York: David McKay Company.
5. Bowen, G. A. (2009). Document Analysis As A Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. Doi: 10.3316/QRJ0902027
6. Bümen, N. T. (2010). Program Geliştirmede Bir Dönüm Noktası: Yenilenmiş Bloom taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 32(142).
7. Çakıcı, Y. & Girgin, E. (2012). İlköğretim II. Kademe Fen Ve Teknoloji Ders Kitaplarındaki Ünite Sonu Değerlendirme Sorularının İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 87-110.
8. Çelik, F. (2006). Türk Eğitim Sisteminde Hedefler ve Hedef Belirlemede Yeni Yönelimler. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(11), 1-15.
9. Çepni, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (4. Baskı). Trabzon.
10. Demirel, Ö. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (14. bs.). Ankara: PegemA Yayıncılık.
11. Doğan, Y. & Burak, D. (2018). 4. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Kazanımlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(23), 34-56. doi: 10.29329/mjer.2018.138.3
12. Eke, Ö. G. C. (2015). Dalgalar Ünitesindeki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* (4)2, 345-353
13. Eroğlu, D. & Kuzu, T. S. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Başkent University Journal of Education*, 1(1), 72-80.
14. Forehand, M. (2010). Bloom's Taxonomy. *Emerging Perspectives On Learning, Teaching and Technology*, 41, 47.
15. Güllü, M., Arslan, C. Görgüt, İ. & Uğraş, S. (2011). İlköğretim Beden Eğitimi Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzunun İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).

16. Kreitzer, A. & Madaus, G. (1994). Empirical Investigations Of The Hierarchical Structure of The Taxonomy. *Teachers College Record*, 95(6), 64-81.
17. Krathwohl, D. W. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: an Overview. *Theory into Practice*. 41(4), 212-218.
18. Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. 3.Baskı. (çev.: Sela-hattin Turan), Nobel Yayınları.
19. Miles, M.B. & Huberman A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: an Expanded Source Book*. (2nd Edition). California: Sage Publications.
20. Miller, A. D. (2004). "Cogito, Ergo Sum": *Applying Bloom's Revised Taxonomy Within the Framework of Teaching for Understanding to Enhance the Frequency and Quality of Students' Opportunities to Develop and Practice Higher-Level Cognitive Processes* (Doctoral dissertation). Kalamazoo College, Michigan.
21. Ormell, C. P. (1974). Bloom's Taxonomy And The Objectives Of Education. *Educational Research*, 17(1), 3-18.
22. Özdemir, S. M., Altıok, S. & Baki, N. (2015). Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisine Göre Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 363-375.
23. Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmen El kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
24. Lasley, Thomas J. II. (2016). Bloom's taxonomy. Encyclopedia Britannica, inc. [https://www.britannica.com/topic/Blooms-taxonomy], Erişim tarihi: 8 Kasım 2021.
25. Tuğrul, B. (2002). Bloomun Taksonomik Süreçlerine Etkileşimci Taksonomi Açısından Bir Bakış. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).
26. Uğraş, S. & Aral, H. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 33-46.
27. Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8.baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
28. Zorluoğlu, S. L. Kızılaslan, A. & Sözbilir, M. (2016). Ortaöğretim Kimya Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yapılandırılmış Bloom Taksonomisine Göre Analizi ve Değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 10(1).

BÖLÜM 7

KOLB ÖĞRENME STİLİ MODELİNE GÖRE ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRETMEN ADAYLARI

Üstün TÜRKER¹

GİRİŞ

Evrende insanı diğer birçok canlıdan ayıran en önemli unsurların başında öğrenme gelmektedir. Bireyin çevresiyle etkileşim kurması sonucu öğrenmenin oluşmaya başladığı ve nispeten kalıcı izli insan davranışlarına yönelik değişiklikler oluşturduğu ise bilinmektedir (Turan, 2015). Çünkü doğumuyla birlikte dünyaya geldiğinde bilinçli davranışlar sergileyemeyen insan, yaşam boyu ihtiyacı olan davranışları, doğuştan var olan öğrenme stili becerilerinin gelişimiyle, sosyal çevrenin etkisi ve belirli dönemlerde zorunlu veya kendi arzusuyla sürdürdüğü sistematik eğitim hayatıyla birlikte kazanmaktadır.

Bireyin okul dönemine ulaşmasıyla başlayan sistematik eğitim süreciyle birlikte, öğrenciye öğretilmesi amaçlanan bilgi ve becerileri hangi öğrenme yolunu kullanarak tercih ettiği sorusu düşünülmektedir. Eğitim-öğretim ortamında bulunan her bir birey, genetik olarak sahip olduğu çeşitli yetenek, beceri, zekâ, tutum ve sosyal değerleri ile sosyo-kültürel açıdan zengin bir çevre oluşturur (Turan, 2015).

Tüm alanlarda olduğu gibi, yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler eğitim-öğretim alanında da önemli değişikliklere neden olmakta, bunun doğal sonucu olarak da daha etkili, verimli ve ilgi çekici öğretimin nasıl gerçekleştirilebileceğiyle ilgili bilimsel araştırmalar yapılmaktadır (Reigeluth, 1983; Ünal, 2013). Bu çalışmaların yapılmasında; bireylerin ilgileri, merakları, zekâları, yetenekleri, öğrenme stilleri ve öğrenme tercihlerine göre farklı özelliklere sahip olmalarından kaynaklı olduğu bilinmektedir. Bireylerdeki bu bireysel farklılıklar, sınıf ortamındaki öğrenme-öğretme faaliyetlerinde de gözlemlenmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde ana unsur eğer bireylerde olumlu yönde davranış değişikliği gerçekleştirmek ise, bu faaliyetlerde öğrenme stillerinin dikkate alınması gerektiğinin ne kadar önemli olduğunu daha net ortaya çıkarmaktadır (Çağlayan & Taşgın, 2008). Öğrenme-öğretme aktivitelerinin hedeflenen amaçlara başarıyla ulaşmasını sağ-

¹ Öğr. Gör. Dr., Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, ustunturker@outlook.com

ettikleri dönemde dahi aktif olarak öğrenme yaşantılarını sürdürüyor olmaları *Yansıtıcı Gözlem biçemi* ve *Değiştiren Tıp* öğrenme modelinin baskın olarak çıkmasını desteklemekte ancak, özel yetenekli öğrenciler yalnız bir öğrenme biçimine bağlı kalmadan duyu organlarının birçoğunu aktifleştiren çoklu öğrenme modelleriyle öğrenmeyi tercih etmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alemdağ, C., Alemdağ, S. & Özkara, AB. (2018). The Analysis of Sports High School Students' Learning Styles in terms of Overall Academic Success. *Education and Science*, 2018(43):269-278. DOI : 10.15390/EB.2018.7327
2. Alemdağ, C., Kalkavan, A., Alemdağ S. & Özkara, AB. (2016). Eğitim Kademesi ve Akademik Başarı Açısından Sporcu Öğrencilerin Öğrenme Stilleri. *International Journal of Science Culture and Sport*. DOI : 10.14486/IntJSCS543
3. Alemdağ, C. & Öncü E. (2015). Kolb Öğrenme Stili Modeline Göre Beden Eğitimi Öğretmen Adayları. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG)* Cilt:1, Sayı:1, 2015; 1-12.
4. Alp, AF, Uzun, ME. & Sertbaş K. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*. 2020(2)2:26-43.
5. Altun, F, (2015). Müzik Öğretmenliği Adaylarının Öğrenme Stilleri, Problem Çözme Becerileri ve Alan Başarı Puanları Arasındaki İlişkiler. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya, Yüksek Lisans Tezi.
6. Ateş, A. & Altun, E. (2008). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenme Biçimleri ve Öğrenme Tercihleri. *Eurasian Journal of Educational Research*, 2008; 1-16.
7. Bahar, HH., Polat, R. & Özbaş, M. (2016). Resim, Müzik ve Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016(18)1. DOI : 10.17556/jef.38844
8. Bechter, C. & Esichaikul, V. (2008). Using Kolb's Learning Style Inventory for E-Learning Eronalization. *IADIS International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age*.
9. Çağlayan, H.S. & Taşgın, Ö. (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Sınavına Başvuran Aday Öğrencilerin Öğrenme Biçimlerinin İncelenmesi.
10. Çelik, F. & Şahin, H. (2011). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyleri Bakımından Öğrenme Stillerinin İncelenmesi (MAKÜ Örneği). *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2011(31): 23-38.
11. Çetin, M.Ç., (2014). Evaluation of the Correlation Between Learning Styles and Critical Thinking Dispositions of the Students of School of Physical Education and Sport. *Academic Journals*, DOI: 10.5897/.ERR2014.1813, 2014; 680-690.
12. Deniz, J., (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğrenme Stilleri, 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011, Ankara: Siyasal Kitabevi.
13. Dikmen, T.G. & Saracaloğlu A.S. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2011; 52-74.
14. Gencel, E.İ., (2007). Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Kuramına Dayalı Öğrenme Stilleri Envanteri-III'ün Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2007(9)2:120-139
15. Holland, Christopher & Mills, Claire D., (2015). Prolifing Sports Therapy students' Preferred Learning Styles Within A Clinical Education Context. *University of Gloucestershire, Journal of Learning Development in Higher Education*, ISSN: 1759-667X, 2015; 1-19.

16. Kaleli, YS. & Nayir, AE. (2020). Pişano Eğitiminde Öğrenme Stilleri ve 5E Modeline Yönelik Etkinliklerin Başarı ve Kalıcılığa Etkisi. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 2020(16)30. DOI : 10.26466/opus.728457
17. Karadağ, H., (2018). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı (Gitar) Dersine Yönelik Güdülenme Düzeyleri ve Öğrenme Stilleri Arasındaki İlişki. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
18. Katsioloudis, P. & D.Fantz, T., (2012). A Comparative Analysis of Preferred Learning and Teaching Styles for Engineering, Industrial, and Technology Education Students and Faculty. Journal of Technology Education, Vol:23, No:2, 2012; 61-69.
19. Kocaarslan, B., (2016). Profesyonel Müzik Eğitiminde Bilinçli Farkındalık, Öğrenme Stratejileri ve Öğrenme Stilleri. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.
20. Koç, D. (2010)., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğrenme Stilllerinin İncelenmesi ve Belirlenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
21. Kolb, A.Y. & Kolb, D.A., (2005). The Kolb Learning Style Inventory-Version 3.1. 2005 Thecnical Specification, Boston, MA: Hay Group Resources Direct.
22. Kolb, D.A. (1999)., Learning –Style Inventory- Version 3. Boston, MA: Hay & McBer Training Resources Group.
23. Köroğlu, M., (2015). Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlikleri ile Öğrenme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, Yüksek Lisans Tezi.
24. Kurtuldu, MK. & Aksu, C., (2015). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğrenme Stilllerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. Sanat Eğitimi Dergisi 2015(3)2. DOI : 10.7816/sed-03-02-01
25. Lawrance, W.K., (2013). The Experience of Contrasting Learning Styles, Learning Preferences and Personality Types in the Community College English Classroom. Northeastern University, Boston, Doctor of Education Thesis.
26. Littlewood, W.T., (1984). Foreign and Second language Learning. Language Acquisition Research and Its Implication for the Classroom. USA, Cambridge, University Pres.
27. Orak, Z., (2015). Türkiye’de Akademik Başarı Değişkeni Alanında Yapılan Öğrenme Stilleriyle İlgili Çalışmaların İncelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, Yüksek Lisans Tezi, 2015; 24-31.
28. Okay, HH., (2012). The relations between academic achievement in field lessons and learning styles of music teacher candidates. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 51, 193-197.
29. Oral, B., (2011). Öğrenme, Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. 1. Baskı, Ankara, Pegem Akademi. 2011;257-420.
30. Özgür, H., (2013). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:34, 2013; 103-118.
31. Parlar, F. M. & Çon, M., (2020). Spor yöneticisi adaylarının öğrenme stilleri ile yaratıcı kişilik özellikleri arasındaki ilişki. Turkish Studies - Education, 15(5), 3607-3626. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45410>
32. Powers, C.M., (2016). Music Student Satisfaction: The Relationship Between Learning Style Preferences and Major Satisfaction. University of Tennessee, Knoxville, Masters Thesis.
33. Reigeluth, C., (1983). Instructional-Design Theories and Models. New Jersey, Lawrance Erlbaum Asspiciates, Publishers.
34. Şeyihoğlu, Ş., (2010). Sanat Eğitiminde Bireysel Farklılıkların Kaynağı: Baskın Öğrenme Stilleri. Milli Eğitim Dergisi, 40 (186), 56-71
35. Tuna, S., (2008). Resim-İş Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2008(7)25: 252-261.

36. Turan, M.B., (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Meraklılık Düzeyleri ile Öğrenme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi, 4-62.
37. Türker, Ü., (2017). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Stili Modelleri ve Tercihlerinin Karşılaştırılması. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
38. Ünal, Ö., (2013). Pedagojik Formasyon Sertifika Programına Devam Eden Öğrencilerin Bireysel Öğrenme biçimlerinin Kolb'un Sınıflaması Temelinde İncelenmesi: Çukurova Üniversitesi Örneği. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
39. Yalız, D. & Erişti, B., (2010). Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2009;4(4): 156-163.
40. Zahal, O., (2014). Özel yetenek sınavına giren adayların öğrenme stilleri ve bilişsel esneklik düzeyleri ile sınav başarıları arasındaki ilişki. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya.

BÖLÜM 8

SPOR ÖRGÜTLERİNDE UYGULANAN YÖNETİM BİÇİMLERİ

Yasemin ÇAKMAK YILDIZHAN¹
FATİH YENEL²

GİRİŞ

Her alanda yaşanan hızlı değişimler, örgütleri de çeşitli şekilde etkilemiş, küreselleşme, rekabet, teknolojisindeki gelişmeler ve bireyin bir rekabet ögesi gibi algılanması günümüz iş dünyasına yön verirken, örgütlerin de sürekli olarak kendilerini yenilemelerini zorunlu kılmıştır. Gerçekleşen değişim düzeni, örgütlerin hayati sistemleri olan üretim ve hizmeti etkilemekte ve örgütlerin hareketli ve değişken özellikler kazanmasını kaçınılmaz kılmıştır. Nitekim günümüzde, örgütlerin bu zorlu değişim karşısında hayatta kalabilmeleri ve kendilerini sürekli yeniliğe açık tutmaları kendi değişimleri ve gelişmeleriyle mümkündür (Peker & Aytürk, 2000).

Bu hızlı değişimler ve gelişmeler toplumun ayrılmaz bir parçası olan spor olgusunda da meydana gelmiştir. İlk zamanlarda bireylerin hayatında, günlük ve naturel yaşamın bir parçası olarak, varlıklarını sürdürebilmek amacıyla bulunan spor, zamanla bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla katıldıkları her türlü beden ve zihin faaliyeti olarak ifade edilmeğe başlanmıştır. Fakat artık günümüzde spor, bireylerin yalnızca boş zamanlarını doldurmak ve eğlence amacıyla yaptıkları etkinlikler olma özelliğini değiştirmiş, sporun yalnızca eğlence ve sağlık amacıyla değil, farklı maksatlarla da yapılmaya başlaması, günümüzde sporun estetik ve ekonomik işlevlerine ağırlık kazandırmıştır (Ertaş & Petek, 2005).

Çağdaş ve sağlıklı yaşamın vazgeçilmez ögesi olan spor, günümüzde bir bilim ve endüstri dalı haline gelmiş ve toplumların refah ve kültür düzeylerinin bir göstergesi olmuştur (İmamoğlu, 1992). Sosyal bir kurum olan spor, insanların ulusal kaynaşmalarını sağladığı kadar, ülkeler arasında da ulusların kaynaşmalarını sağlamada önemli görevler üstlenmiştir. Aynı zamanda spor, büyük bir iş alanı, pro-

¹ Doç. Dr., Yasemin Çakmak Yıldızhan, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ycakmak@erzincan.edu.tr.

² Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Yenal, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, fyenal@gazi.edu.tr.

Diğer örgütlerde olduğu gibi spor örgütlerinde de karar aşamasına katılmayan, her yaptığı kontrol edilen ve davranışlarında özgür olamayan çalışanların motivasyonlarının ve iş doyumlarının düştüğü gözlenmiştir. Belirlenen bu olumsuz durumların ortadan kaldırılması ve spor örgütlerinde verimliliğin artırmak için yöneticilerin çalışanların yönetim süreçlerine daha etkin ve aktif katılımını sağlaması gerekmektedir. Karara aşamasına rol oynayan işgörenler, çalıştığı kurumu sahiplenecek bunun sonucunda da spor örgütleri içindeki sorunlara daha hassas ve duyarlı davranacak, kendi gelişimine önem verecektir. Örgütün amaçlarının daha yüksek düzeyde gerçekleşmesi için çalışanların katılımının sağlandığı ve takım ruhunun oluşturulduğu birlikçi yönetim biçimi spor örgütlerinde daha fazla uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Aytürk, N. (2003). *Yönetim Sanatı. Başaralı Yönetim ve Yöneticilik Teknikleri*, 3. baskı. Ankara: Yargı Yayınevi.
2. Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel Davranış*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
3. Başaran, İ. E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
4. Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. 9. baskı. Ankara: Pegem Yayınları;
5. Cankul, H. İ., Yiğit, A. Ç., Peker, S., Özer, M. & Demir, C. (2002). Bir Eğitim Hastanesindeki Yönetici Hekimlerin Yönetimsel Önderlik Davranışlarının Belirlenmesi, *Gülhane Tıp Dergisi*, 44(4): 428-435.
6. Celep, C. (2004). *Dönüşümsel Liderlik*. Ankara: Anı Yayınları.
7. Cem, C. (1971). Yönetim Biçimleri, *Amme İdaresi Dergisi*, 4(1): 91-103.
8. Costley, D. L., Santana, M. & Carmen, T. R. (1994). *Human Relations in Organizations*. 5th. edition. West Publishing Company.
9. Davis, K. (1981). *Human Behavior at Work. Organizational Behavior*, 6th. edition. New York: Mc Graw Hill.
10. Davis, K. (1988). *İşletmede İnsan Davranışı. Örgütsel Davranış*. Tosun, K. (Çev), İstanbul: Yön Ajans.
11. Demirci, N. (1986). *Sporla Yönetim, Teşkilatlanma ve Organizasyon*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
12. Dick, G. & Metcalfe, B. (2001). Managerial Factors Organizational Commitment. *The International Journal of Public Sector Management*, 14(2): 111-128.
13. Doğan, Y. (1997). Türkiye de Spor Yönetimi. Malatya: Öz Akdeniz Ofset;
14. Ekenci, G. & İmamoğlu, A. F. (2002). *İşletmeciliği*. 2. baskı. Ankara: Nobel Yayınevi.
15. Erdoğan, G. (2004). *Okul Yönetimi Öğretim Liderliği*, 5. baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
16. Eren, E. (2003). *Yönetim ve organizasyon* (6. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
17. Ertaş, Ş. & Petek, H. (2005). *Spor Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınevi.
18. Ertürk, M. (2000). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, 3. baskı. İstanbul: Beta Yayın.
19. Fişek, K. (2003). *Yönetim*, Ankara: YGS Yayınları.
20. Hersey, P. & Blanchard, K. (1982). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources*, 4th. edition. USA: Prentice-Hall Incorporated.
21. İmamoğlu, A. F. (1992). Fonksiyonel Açından Spor Yönetiminin Anlamı ve Önemi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*; 8(1): 21-34.
22. Karaküçük, S. (1988). *Türkiye'de Spor Yöneticilerinin Eğitimi, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1): 357-383.

23. Kazmier, L. J. (1979). *İşletme Yönetimi İlkeleri*. Cem C (Çev), Ankara: TODAİE Yayın.
24. Koçel, T. (2003). *İşletme Yöneticiliği*. 9. baskı. İstanbul: Beta Yayın.
25. Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. New York: Mc Graw Hill Series.
26. Lussier, R. N. & Kimball, D. C. (2004). *Sport Management: Principles, Applications, Skill Development*. 1th. edition. South-Western: Harvard Business School Press.
27. Özcan, H. (1996). *Liselerde Uygulanan Yönetim Biçimleri*, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.
28. Öztekin, A. (2002). *Yönetim Bilimi*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
29. Peker, Ö. & Aytürk, N. (2000). *Etkili Yönetim Becerileri*, Ankara: Yargı Yayınevi.
30. Razi, S. (2003). *İlköğretim Yöneticilerinin Çağdaş Liderlik Eğilimleri*, Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
31. Tosi, H. L., Rizzo, J. R. & Carroll, S. J. (1995). *Managing Organizational Behavior*, 3th. edition. USA: Blackwell Publishers.
32. Urlu, R. (2002). *Okul Yöneticilerinin Yönetimsel Yaklaşımları*. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
33. Yetim, A. & Şenel, Ö. (2001). Türkiye'de Spor Yöneticisi Yetiştirme Faaliyetlerinin Görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:150

BÖLÜM 9

ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN FAYDACI TÜKETİM DAVRANIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (BARTIN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

İsmail KARATAŞ¹

GİRİŞ

Ürünlerin çoğunun, iki önemli ihtiyacı karşıladığı yaygın olarak kabul edilen bir görüştür. Bunlar: hedonik ihtiyaçlar ve faydacı ihtiyaçlardır (Batra ve Ahtola, 1991). Hedonik tüketim, “ürünleri kullanma deneyiminden elde edilen duyum” için bir ürünün satın alınmasını ifade ederken, faydacı tüketim, tüketicilerin “ürünler tarafından gerçekleştirilen işlevlerden” elde ettiği memnuniyeti ifade etmektedir (Voss, Eric ve Grohmann, 2003). Her iki tüketim türü de eşit derecede yaygın olmasına rağmen, araştırmalar tüketicilerin hedonik (faydacıya karşı) bilgileri işleme biçimleri bakımından farklılık gösterdiğini ileri sürmektedir (Hirschman ve Holbrook, 1982; Voss, Eric ve Grohmann, 2003). Faydacı tüketici davranışı görevle ilgili ve rasyoneldir (Chaudhuri, 2002; Batra ve Ahtola, 1991; Engel, Roger ve Paul, 1993; Sherry, 1990a, 1990b).

Tüketim genellikle hedef odaklı veya eğlence amaçlı olarak kategorize edilmektedir (Holbrook ve Hirschman, 1982; Wagner ve Rudolph, 2010). Eğlenceden ziyade ihtiyaçla ilgili olup faydacı malların tüketimi tipik olarak bilişsel olarak yönlendirilir, araçsaldır ve hedefe yöneliktir (Roy ve Ng, 2012). İşlevsel veya pratik bir görevi başarmayı amaçlar (Strahilevitz ve Myers, 1998). Bu kapsamda faydacı tüketim için tüketiciler, ürün işlevi gibi nesnel kriterlere dayalı rasyonel veya mantıksal değerlendirmeler yapmaktadırlar (Koschate-Fischer, Stefan ve Hoyer, 2012). Wakefield ve Inman (2003), faydacı tüketimi pratik veya araçsal yönlerle ilişkili olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda faydacı değer, tüketici davranışı alanında yürütülen araştırmaların çoğu için ilgi odağı olmuştur (Bloch ve Bruce, 1984). Faydacı tüketim davranışı rasyonel ve görev odaklı olarak tanımlanmıştır (Batra ve Ahtola, 1991; Engel, Blackwell ve Miniard, 1990; Sherry, 1990b) öyle ki müşteri-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, ismailkaratas@bayburt.edu.tr

lımcıların araştırma kapsamındaki değişkenlere göre farklılıklara sahip olmalarına rağmen yaşanan ortak çevre de göz önünde bulundurularak teknolojinin satın alma niyetini dolayısıyla buna ilişkin davranışların düzeylerini birbirine yaklaştırdığını düşündürmektedir. Açıklamalar bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde söz konusu değişkenlerin faydacı tüketim davranışlarını belirleyici unsurlar olarak tespit edilmemesi olası bir sonuç olarak görülebilmektedir.

Sonuç olarak araştırma bulgularıyla literatüre katkı sağlayacak yeni bilgilere ulaşılmıştır. Ancak analiz sonuçları, çalışma grubu göz önünde bulundurularak sınırlı sayıdaki katılımcı verisini içermektedir. Bu nedenle tüm yaş ve cinsiyet gruplarını kapsayacak şekilde oluşturulmuş geniş bir veri setiyle benzer çalışmalar yapılabilir. Ayrıca benzer özelliklere sahip araştırma grubu üzerinde nitel, karma ve/veya deneysel çalışmalar yapılarak araştırma sonuçları çeşitlendirilebilir. Bu bağlamda, literatüre katkı sağlayacak farklı sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

1. Ajzen, I. (1993). Attitude theory and the attitude-behavior relation. D. Krebs, P. Schmidt (Eds.), *New Directions in Attitude Measurement*, Walter de Gruyter, 41-57.
2. Babin, B. J., Darden, W. R. ve Griffin, M. (1994). Work and/or fun: measuring hedonic and utilitarian shopping value. *The Journal of Consumer Research*, 20(4), 644-656.
3. Barry, J. B., William, R. D. ve Griffin, M. (1994). Work and/or Fun: Measuring Hedonic and Utilitarian Shopping Value. *Journal of Consumer Research*, 20(4), 644-656.
4. Batra, R. ve Ahtola, O. T. (1991). Measuring the hedonic and utilitarian sources of consumer attitudes. *Marketing Letters*, 2, 159-170.
5. Bloch, P. H. ve Bruce, G. D. (1984). Product Involvement As Leisure Behavior, in *NA - Advances in Consumer Research Volume 11*, eds. Thomas C. Kinnear, Provo, UT: Association for Consumer Research, 197-202.
6. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (29. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
7. Chaudhuri, A. (2002). A study of emotion and reason in products and services. *Journal of Consumer Behaviour*, 1(3), 267-279.
8. Coskun, T. ve Marangoz, M. (2019). Hedonik ve faydacı tüketim davranışları ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Business and Economics Research Journal*, 10(2), 517-539.
9. Derbyshire, S. (2011). Goal-directed consumption. (Ed.) D. Southerton, *Encyclopedia of Consumer Culture* (ss. 682-683). California: Sage Publications.
10. Engel, J. F., Blackwell, R. ve Miniard, P. (1990). *Customer behavior*. Hinsdale, IL: Dryden.
11. Engel, J. F., Roger, D. B. ve Paul, W. M. (1993). *Consumer Behavior*. Dryden: Chicago.
12. Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York: McGraw-Hill International Edition.
13. Hirschman, C. E. ve Holbrook, B. M. (1982). Hedonic consumption: emerging concepts, methods and propositions. *Journal of Marketing Research*, 46(3), 92-101.
14. Holbrook, M. B. ve Hirschman, E. C. (1982). The Experiential aspects of consumption: Consumer fantasies, feelings, and fun. *Journal of Consumer Research*, 9(2), 132-140.
15. Koschate-Fischer, N., Stefan, I. V. ve Hoyer, W. D. (2012). Willingness to pay for cause-related marketing: The impact of donation amount and moderating effects. *Journal of Marketing Research*, 49(6), 910-927.

16. Mak, T. M. W., Yu, I. K. M., Wang, L., Hsu, S. -C., Tsang, D. C. W., Li, C. N., Yeung, T. L. Y., Zhang, R. ve Poon, C. S. (2019). Extended theory of planned behaviour for promoting construction waste recycling in Hong Kong. *Waste Management*, 83, 161-170.
17. Roy, R. ve Ng, S. (2012). Regulatory focus and preference reversal between hedonic and utilitarian consumption. *Journal of Consumer Behaviour*, 11, 81-88.
18. Ru, X., Qin, H. ve Wang, S. (2019). Young people's behaviour intentions towards reducing PM2.5 in China: Extending the theory of planned behaviour, *Resources, Conservation and Recycling*, 141, 99-108.
19. Sherry, J. F. Jr. (1990a). A sociocultural analysis of a midwestern flea market. *Journal of Consumer Research*, 17(June), 13-30.
20. Sherry, J. F. Jr. (1990b). Dealers and dealing in a periodic market: informal retailing in ethnographic perspective. *Journal of Retailing*, 66(2), 174-200.
21. Strahilevitz, M. ve Myers, J. G. (1998). Donations to charity as purchase incentives: how well they work may depend on what you are trying to sell. *Journal of Consumer Research*, 24(4), 434-446.
22. Tripathi, S. ve Bajpai, A. (2021). Living in today's world: Reflections on the interactions between technology and human relational patterns. *Technology in Society*, 67, 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101706>.
23. Voss, K. E., Eric, R. S. ve Grohmann, B. (2003). Measuring the hedonic and utilitarian dimensions of consumer attitude. *Journal of Marketing Research*, 40, 310-320.
24. Wagner, T. ve Rudolph, T. (2010). Towards a hierarchical theory of shopping motivation. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 17(5), 415-429.
25. Wakefield, K. L. ve Inman, J. J. (2003). Situational price sensitivity: the role of consumption occasion, social context and income. *Journal of Retailing*, 79(4), 199-212.
26. Wang, S., Wang, J., Yang, F., Li, J. ve Song, J. (2020). Determinants of consumers' remanufactured products purchase intentions: Evidence from China. *International Journal of Production Research*, 58(8), 2368-2383.

BÖLÜM 10

SPOR, SİYASET BİLİMİ VE KAMU İLE SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN YÖNETİCİLİK ALGILARINA YÖNELİK METAFOR ANALİZİ (BAYBURT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Muhammed Enes KAN¹

Tuba TATLISU²

İzzet UÇAN³

GİRİŞ

Yöneticilik, karmaşıklık ve kargaşanın hüküm sürdüğü günümüzde en mühim işlerden birisidir. Yönetim dünyasında yöneticiliğin nasıl daha iyi ve etkin yapılabileceği en önemli konular içerisinde (Özel, 2016). Yönetim kavramı “örgütün elinde bulunan kaynakları organize etme, planlama, yürütme ve kontrol etme gayelerini gerçekleştirme aşamasıdır (Ülgen & Mirze, 2007).

Yönetici başkaları vasıtasıyla kurumun amaçlarına ve hedeflerine ulaşmasına aracılık eden kişidir (Bakan & Bulut, 2004). Yönetimin fonksiyonlarının etkili bir şekilde yerine getirilmesi ancak başarılı bir yöneticilik ile mümkündür. Başarılı yöneticilik bir anlamda mükemmele gitmenin, başarıyı yakalamanın yolunun doğru insanlardan geçtiğini bilmektir (Collins, 2016). Elindeki imkanları etkili kullanmak, vizyon sahibi olmak, alanındaki konulara hâkim olmak, çevresindeki güzel örnekleri takip etmek, empati kurabilmek, örgütte yaşanan çatışmaları başarılı bir şekilde yönetmek, adaletli olmak ve liyakatli iş paylaşımı yapmak başarılı bir yöneticide olması gereken özelliklerdir (Ersan, 1994; Bedük, 2000; Barutçu-gil, 2006; Drucker, 2000; Aytaç, 2014; Dinçer, 2017; Gazali, 2017; Turan 2020). Başarılı bir yöneticide bulunması gereken kişilik özelliklerinin haricinde yöneticilerin eğitimleri de ön plana çıkmaktadır. Yöneticilerin alacağı eğitimlerde ilk önce yöneticilik kavramının doğru öğrenilmesi daha sonra hangi pozisyona gele-

¹ Öğr.Gör., Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, meneskan@bayburt.edu.tr

² Yüzme Antrenörü, tubakoyuncuoglu@gmail.com

³ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, iucan@atauni.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Aslan, O., Bilgili, A. & Kaya, V. A. (2018). Liselerde Okuyan Öğrencilerin Okul Müdürüne İlişkin Metaforik Algıları, *Bilim Armonisi*, 1(1):11-17.
2. Aytaç, M. (2014). Yöneticilerin Empatik Eğilimleri Stresle Başa Çıkma Durumları Ve Çatışma Yönetim Stratejileri Arasındaki İlişkinin Araştırılması, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
3. Bakan, İ. & Bulut, Y. (2004). Yöneticilerin Uyguladıkları Liderlik Yaklaşımlarına Yönelik Algılamaları: Likert'in Yönetim Sistemleri Yaklaşımı'na Dayalı Bir Alan Çalışması, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 31:151-176.
4. Barutçugil, İ. (2006). *Yöneticinin Yönetimi*, Kariyer Yayıncılık, İstanbul.
5. Bedük, A. (2000). Başarılı Bir Yöneticinin Özellikleri ve Başarıya Giderken Üzerinde Durulması Gereken Hususlar, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 4:165-174.
6. Collins, J. (2016). *İyi'den Mükemmel Şirkete; Kalıcı Başarıya Ulaşmanın Yolları*, Boyner Yayınları, İstanbul.
7. Dinçer, Ö. (2017). *Bilgi ve Hikmet Sahiplerinden Yönetim Dersleri*, Alfa Yayınları, İstanbul.
8. Drucker, P. F. (2000). 21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları, (Çev. İrfan Bahçivangil ve Gülenay Gorbun,) 2. Baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
9. Ersan, N. (1994). Başarılı Yöneticilerin Nitelikleri, <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5898/2036> (Accessed Date: 01.11.2021).
10. Gazali, İ. (2017). Yöneticilere Altın Öğütler, (Çeviren: Şemsettin Yeltekin), Gelenek Yayınları, İstanbul.
11. Güçlü, İ. (2009). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Teknil-Yaklaşım-Uygulama*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
12. Kösterelioğlu, M. A. (2014). Öğretmen Adaylarının Okul Yöneticisi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları, *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(3):115-133.
13. Mayring, P. (2011). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*, (Çev. A. Gümüş ve M. S. Durgun), 1. Baskı, Bilgesu Yayınları, Ankara.
14. Önder, E. & Ateş, T. A. (2018). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yönetici ve Lidere İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(3):498-518.
15. Örü, D. (2014). Öğretmen Adaylarının Okul, Okul Yönetimi ve Türk Eğitim Sistemine Yönelik Metaforik Algıları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(3):327-358.
16. Özdemir, T. Y. & Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin Okul, Okul Yöneticisi ve Öğrenci Velisi Kavramlarına Yönelik Metaforik Algıları, *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2):701-726.
17. Özel, M. (2016). *Yöneticilik Dersleri*, 3. Baskı, Küre Yayınları, İstanbul.
18. Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Evaluation And Research Methods* (3rd Ed.), Thousand Oaks, CA: Sage
19. Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2):281-326.
20. Turan, M. (2020). Giresun Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü İş Görenlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Hizmet Verme Yatkınlıklarının Karşılaştırılması, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4):116-130.
21. Uğur, S.S. & Uğur, U. (2014). Yöneticilik ve Liderlik Ayrımında Kişisel Farklılıkların Rolü, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1):122-136.
22. Ülgen, H. & Mirze, S. K. (2007). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*, Arıkan Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 4.
23. Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara
24. Yılmaz, N., Özer, E. & Fettahoğlu, R. (2020). Sağlık Yöneticisi Kavramına İlişkin Bir Metafor Analizi, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1):115-124.
25. Zembat, R., Tunçeli, H. & Akşin, E. (2015). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının "Okul Yöneticisi" Kavramına İlişkin Algılarına Yönelik Metafor Çalışması, *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2):446-458.

BÖLÜM 11

LİDERLİK KAVRAMININ SPOR ALANINA UYARLANMASI

Emine ÖZTÜRK KARATAŞ¹

GİRİŞ

Yönetim alanında yapılan bilimsel araştırmalar, özellikle yöneticilerin daha etkili bir yönetim sağlayabilmeleri üzerine kurgulanmaktadır. Bu araştırmalar yöneticilerde bulunması gereken özellikleri çeşitlendirmekte ve şekillendirmektedir. Bu bağlamda son zamanlarda yöneticilik kavramı ile liderlik kavramlarının birçok araştırmada birlikte ele alındığı görülmektedir. Bu durum spor yönetimine de yansımakta, gerek spor örgütleri yöneticilerinde gerekse saha içerisinde sporcuları yönetenler olarak antrenörler üzerinde kendini göstermektedir. Bu çalışmada liderlik kavramı detaylı olarak ele alınmış ve bu kavramın spor alanında kullanımı açıklanmıştır.

Lider ve Liderlik Kavramı

Anlam olarak liderlik etmek (Lead), liderlik (leadership) ve lider (leader) kelimeleri; Anglo- sakson kökenli olup , ‘yol’, ‘yön’ anlamı taşıyan ‘lead’ kelimesinden gelmektedir. Aynı zamanda Anglo-saksonlar bu manayı, insanların bir yol veya yönde seyahat etmek olarak da genişletmişlerdir. Romalılar da benzer biçimde ‘dux’ yani “yol” ya da ‘seyahat’ anlamına gelen kavramı lider olarak kullanmışlardır. Çin, Pers ve Mısır dillerinde var olan bu kavramın aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Latince daha da netlik kazanarak ‘gubernatör’ gemi dümencisi veya yönetici ‘gubernatör’ olarak kullanılmıştır (Özmutlu, 2008).

Çalışma hayatının yoğun olarak yaşandığı günümüz şartlarında bireylerin kendi liderlik özelliklerini ön plana çıkarması bir kat daha önem kazanmıştır. Çalışma ortamı içerisinde bireyler birtakım sorunlar ile karşılaşmaya başlamışlardır. Bu sorunlara bakıldığında; etrafına yol gösterememek, iş arkadaşlarıyla saygı ve sevgi çerçevesinde çalışmamak olarak karşımıza çıkmaktadır (Biçer & Mungan Ay, 2021).

¹ Dr. (Beden Eğitimi Öğretmeni), İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Malatya, eozturkkaratas@gmail.com

fazla antrenörlere büyük görevler düşmektedir. Antrenörlerin küçük yaşlardan itibaren spora başlayan bireyleri spora yönlendirmeleri, sporu sevdirmeleri, spor ortamındaki dostluk, arkadaşlık ortamının oluşturulması, sporculara değerlerin aktarılması açısından antrenörler önemli bir lider konumundadır.

Spor yöneticilerinin ise etkileyici bir liderlik özelliklerine sahip olabilmeleri için spor eğitimi almaları önem arz etmektedir. Spor eğitimi almış olan kişiler, güçlü öngörülerini sayesinde spora yön verirken doğru kararlar alacağı, sosyal yönleri ve güçlü iletişimlerini sayesinde çevresindekilere güven verebileceklerdir. Lider bir spor yöneticisi kurumuna ve organizasyona katkı sağlayan, anlayışlı, spor alanındaki gelişimleri takip eden, yeniliklere açık, karakterli, çevresindekileri ile işbirliği içerisinde olan kişidir. Spor yöneticileri yapacağı işleri belirli bir plan ve program ile yapmaları, antrenörler, sporcular, hakemler ve çalışanları ile uyum içerisinde çalışmalarını hem spor yöneticisi olarak başarılı bir lider olmalarına hem de sporun gelişimine büyük katkılar sağlayacaktır.

Sporcular açısından lider olmak ise takım sporlarında daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır. Takım sporları için takımın kaptanı lider olarak daha çok ön plandadır. Takım kaptanının tecrübesi, takım içerisindeki arkadaşları, antrenörleri, yöneticileri ve hakemler ile olan olumlu tutum ve davranışları onları daha saygınlık yapacak ve lider olarak ortaya çıkaracaktır. Bununla birlikte sporcunun eğitim düzeyi, küçük ve büyüklerine karşı davranışları, takımın taraftarları ile olan iletişimi, takıma olan aidiyet duygusu, müsabaka esnasında gösterilen mücadele hırsları gibi özellikler sporcuların lider olma özellikleri arasında yer almaktadır.

KAYNAKLAR

1. Ağırbaş, İ. S., Erel, S., & Belli, E. (2020). Antrenörlerin Öz Yeterlilikleri ile İletişim Becerileri İlişkisi, *Anatolia Sport Research*, 1(1), 25-36.
2. Alireisoğlu, A. (2020). Liderlik stiline ve liderlik yoğunluğunun örgüt kültürüne etkisinin incelenmesi.
3. Altıntaş, A., Çetinkalp, Z. & Aşçı, H. (2012). Antrenör-Sporcu İlişkisinin Değerlendirilmesi: Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 23(3):119-128
4. Arıkan, S., (2001). Otoriter Ve Demokratik Liderlik Tarzları Açısından Atatürk'ün Liderlik Davranışlarının Değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 231-257.
5. Arslan, A., (2020). Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Duygusal Zekâ ve Liderlik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Düzce.
6. Stirling, A.E. & Kerr, G.A. (2009). Abused athletes' perceptions of the coach-athlete relationship. *Sport in Society*, 12(2):227-239.
7. Aydın, A.H. (2015). *Yönetim Bilimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 87.
8. Aydın, E. & Aydın, G.Ö. (2020). Bozok Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Liderlik Davranışlarıyla Karşılaştırılması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1): 52-62.

9. Aydın, M. K. (2012). Kamu ve Özel İlköğretim Okulu Müdürlerinin Stratejik Liderlik Özellikleri ile Kurumlarının Örgütsel Öğrenme Düzeyleri Arasındaki İlişki, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
10. Aydın, R. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Eğitim Gören Bireysel ve Takım Sporlarıyla Uğraşan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
11. Bakan, İ. & Doğan, İ.F. (2012). Hizmetkâr Liderlik. KMÜ, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2 (2), 1-12.
12. Beltekin, E. & Kuyulu, İ. (2019). Spor Bilimleri Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Liderlik Yönelim Düzeylerinin İncelenmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği), *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1): 26-29.
13. Biçer, K.C. & Mungan Ay, S. (2021). Futbolda Ulusal ve Uluslararası Başarı Elde Eden Türk Teknik Direktörlerin Liderlik Tarzları Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Research in Sports Science*, XX (XX):1-4.
14. Bulut, Y. B. & Uygun, S. (2010). Etkin bir yönetim için vizyoner liderliğin önemi: Hatay'daki kamu kurumları üzerinde bir uygulama, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13):29-47.
15. Cengiz, R., Korucu Aytan, G. & Abakay, U. (2012). Taekwondo Sporcularının Algıladığı Liderlik Özellikleri İle Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7 (4), 68-78.
16. Çakmak Yıldızhan, Y., & Seçkin Ağırbaş, İ. (2018). Spor Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatında Görev Yapan İş Görenlerin Yönetim Biçimleri Algıları İle Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki, 16. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, (31 Ekim - 03 Kasım), Antalya, Türkiye.
17. Çar, B. (2013). Spor Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
18. Çelik, Ö., Sezer, S.Y., Karadağ, M., Savucu, Y., Tel, M. & Çelikel, B.E. (2017) Examination Of The Level Of Adequacy Of Sports Facilities İn Terms Of Popularization Of Sports İn Bingöl, *International Education Studies* 10(9):54-60.
19. Çelik, V.O. (2015). Spor Alanında Karizmatik Liderlerin Grup Bütünlüğü Üzerindeki Etkileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (14):104-122.
20. Çırpan, H. (2013). Lider mi, yönetici mi?, *Active*, 1-5.
21. Danacı, E. (2015). Spor Yöneticilerinin Liderlik ve Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi (İstanbul İli Örnekleme), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
22. Donuk, B. (2007). *Liderlik ve Spor*. Ötüken Neşriyat, İstanbul.
23. Dumangöz, P.D., Sonal, G., Gök, S. & Keskik, Y. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Düzenli Spor Yapan İlkokul Öğrencilerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. Turaç, G. (Ed.). *IV. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi*, Tam Metin Kitabı, Asos Yayınevi, Elazığ, 11-24.
24. Durukan, E., Can, S., Göktaş, Z., & Arıkan, A.N. (2006). Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyete Bağlı Olarak Liderlik Davranışı (Yapıyı Kurma Boyutu) Yönünden Karşılaştırılması, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6 (1):25-32.
25. Eranıl, A.K. (2014). Mesleki Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Vizyoner Liderlik Özellikleri İle Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
26. Gökçe, G. & Şahin, A. (2001). *Örgütte Liderlik*, İ.İ.B.F Mezunları Derneği Yayınları, Konya.
27. Güllü, S. (2018). Sporcuların Antrenör-Sporcu İlişkisi İle Sportmenlik Yönelimleri Üzerine Bir Araştırma. *Sportmetre*, 16 (4):190-204.
28. Günçavdı, G. (2017). Karimatik Liderlik; Alan Yazın Taraması, *İJHAR International Journal Of Humantes And Art Researches*, 2(Ek1):21-34.

29. Güney, S. (2013). *Davranış Bilimleri*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
30. Güney, S. (1999). *Davranış Bilimleri Açısından Atatürk'ün Liderliği*, Ocak Yayınları, İstanbul, 121-127
31. Güngör, O. & Atay, H. (2019). Otel İşletmelerinin Mutfak Departmanında Örgütsel İklim ve Liderlik Stilleri İlişkisinin İncelenmesi. Bir Zincir Otel İşletmesi Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4):995-1011.
32. Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, H.M., Hacıcaferoğlu, B. & Karataş, Ö. (2015). Ortaokullarda İşlenen Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin, Sportmenlik Davranışlarına Katkısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *International Journal of Science Culture and Sport*, 4:557-566.
33. Işık İnan, Ö. & Serinkan, C. (2020). Liderlik Yaklaşımları ve Spor Yönetiminde Liderlik, *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 308-332.
34. İlhan, L. & Gencer, E. (2012). Üniversitelerarası Badminton Şampiyonasına Katılan Sporcu-Öğrencilerin Antrenör Davranış Tercihlerinin İncelenmesi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1-4): 25-31.
35. Kandemir, D. (2017). Elazığ İlinde Farklı Bireysel Spor Dallarında Görev Yapan Antrenörlerin Liderlik Tarzlarının İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
36. Karaca, M. (2012). Farklılaşma, Bütünleşme Ve Birlikte Yaşama Üzerine, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18:226-238.
37. Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü. & Baydil, B. (2011). Milli Takım Düzeyindeki Erkek Judocuların Kulüp Antrenörlerinde Gözlemledikleri Etik Dışı Davranışlar, *Kastamonu Eğitim Dergisi* 19(1):321-332.
38. Kurudirek, M. A. (2011). Spor Yöneticiliği İle Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Seviyelerinin Liderlik Düzeylerine Etkisi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
39. Onağ, Z.G., Güzel, P. & Özbey, S. (2013). Futbol Antrenörlerinin Görüşlerine Göre, Takım Başarısını Etkileyen Faktörler: Nitel Bir Araştırma, *Pamukkale Journal Of Sport Sciences*, 4(2):125-145.
40. Öz, E.B. (2018). Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü Yöneticilerinin Liderlik Stiller ve Çalışanlarının Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki: Adana GHSİM Örneği, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
41. Özmutlu, İ., (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Liderlik ve Yaratıcılık Özelliklerinin Karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi Örneği). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
42. Sayılı, H. & Baytok, A. (2014). Örgütlerde Liderlik Teori Uygulama ve Yeni Perspektifler, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
43. Seçkin Ağırbaş, İ. & Karakaya, Y.E. (2013). Gençlik Hizmetleri Ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Motivasyon Düzeyleri, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2):349-360.
44. Sertoğlu, R. (2010). *Stratejik Liderlik*, Etap Yayınevi, İstanbul.
45. Shokoufeh, S. & Türkmen, M. (2019). Türkiye'de Elit Erkek ve Bayan Güreşçiler İle Spor Yapmayan Bireylerin Liderlik ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi, *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 1(1):33-37.
46. Short S.E. & Short M.W. (2005). Essay Role Of The Coach İn The Coach-Athlete Relationship. *Medicine And Sport*, 366:529-530.
47. Sunay, H. (2013). Coaching Practises Of First And Second Leauge Women-Men Volleyball Coaches In Turkey, *Life Sciences Journal*, 10(7):556-561.
48. Şişman, M. (2018). *Öğretim Liderliği*, Pegem Akademi, Ankara.
49. Tapşın, F.O. (2019). Serbest Zamanlarında Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Liderlik Becerilerinin İncelenmesi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.

50. Tatar, G. (2009). Futbolda Takım Birlikteliği ve Liderin Takım Birlikteliği Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
51. Telli, E., Ünsar, A.S. & Oğuzhan, A. (2012). Liderlik Davranış Tarzlarının Çalışanların Örgütsel Tükenmişlik ve işten Ayrılma Eğilimleri Üzerine Etkisi: Konuyla İlgili Bir Uygulama. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 135-150.
52. Terlemez, M. (2019a). Liderliğin Spora Yansıması, *İmgelem*, 3 (5):413-422.
53. Terlemez, M. (2019b). Sporda Liderlik Tipleri, Yaklaşımları ve Fonksiyonları, *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2):138-151.
54. Toklu, O. (2010). Tenis Antrenörlerinde Liderlik Özellikleri ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
55. Yetim, A.A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Bed. Eğt. Spor Bil. Der.*, 1(3):85-94.
56. Yeyrek, M. (2018). Geleneksel yönetim Ve Vizyoner Liderlik Davranışlarının, Çalışanların Performansına Etkilerine Yönelik Bir Araştırma, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
57. Yılmaz, M. (2014). Spor Genel Müdürlüğü ve Taşra Teşkilatı Çalışanlarının Yöneticilerine İlişkin Etik Liderlik Davranış Özelliklerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Açısından İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

BÖLÜM 12

AKTİF SPOR YAPAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPORDA EMPATİ DURUMLARININ İNCELENMESİ (BAYBURT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

İnci SEÇKİN AĞIRBAŞ¹

GİRİŞ

Farklı alanlarda araştırmacılar tarafından yapılan empati kavramının tanımı, literatür incelendiğinde çeşitli anlamlar altında toplanmaktadır. Davis (1993) empatinin kişinin başka bir bireyin deneyimlerini gözlemlemesi sonucu karşısındaki duygularını anlama ve aynı duygu ile geri bildirim yapma olduğundan bahsetmiştir. Aynı anlamı taşıyan farklı bir tanımda ise empatinin karşısındaki duygu ve düşüncesini anlayarak kendini o kişinin yerine koyabilme olarak tanımlanmıştır (Aydemir, 2005). Rogers ve Akkoyun (1983) bireyin karşısındaki kişinin düşüncelerini doğru olarak anlamak ve anladığını geri iletme süreci olarak empatiyi tanımlamıştır. Barut (2004) empatiyi kişinin duygularını anlayarak diğer kişinin rolünü, rolün içine girmeden psikolojik olarak kavrama olarak tanımlamaktadır. Literatürde çalışılan konular incelendiğinde empatinin en çok karşısındaki duygularını anlama ve aynı duygular ile tekrar geri bildirim yapma olduğu söylenmektedir (Dökmen, 1988). Doğru eleştiri yapabilmek, empatiyi geliştirme ile mümkün olabilmektedir; bunun için de bilginin anlamlı ve kullanışlı bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir (Jonassen, 2000). Kişiler arası iletişimde empati önemli ve güçlü bir iletişim aracıdır. Karşınızdaki insanın düşmanca tavırlarını bile empati sayesinde yumuşatabilir ve seviyeli bir diyalog kurabilirsiniz (Stein & Book, 2003).

Önceleri avlanma ve koruma gibi yaşam gerekliliklerini yerine getirmek için kullanılan fiziksel aktiviteler, zamanla eğlence alanına oradan da günümüzde spor olarak nitelendirdiğimiz formlarla çeşitlendirilmiştir (Ağırbaş, Tatlısu & Karakurt. 2021) Spor, bireylerin fiziksel, psiko-motor, bilişsel (zihinsel) ve psiko-sosyal gelişimlerini olumlu olarak etkiler (Türker, 2020). Sporun bu çok yönlü etkisi dikkate alındığında, sporda başarı sadece vücudu geliştirmek veya çok fazla sayı-

¹ Öğr. Gör., Bayburt Üniversitesi, Demirözü Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, inciagirbas@bayburt.edu.tr,

runlara farklı bakış açıları geliştirerek tarafların gereksinimlerini karşılayabilmektedirler (Öner, 1999). Fair play, dostluk, arkadaşlık gibi değerleri ön planda tutma ve sporda başarı sağlayabilme gerekliliği, etkili iletişim ve empati kavramını daha da önemli hale getirmektedir (Salmış, 2011). Sporun doğasına aykırı her türlü davranışın tahammülsüzlük ve hoşgörüsüzlükten kaynaklandığı düşünüldüğünden (Tatlısu & Bayraktar, 2020) empatinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Yapılan bu araştırmada;

- Kadın öğrencilerin duygusal empati düzeylerinin erkeklerden, erkek öğrencilerin ise bilişsel empati düzeylerinin kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu,
- Bireysel ve takım sporu yapan öğrencilerin duygusal empati düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı, takım sporu yapanların hem bilişsel hem de buna bağlı olarak toplam empati düzeylerinin bireysel spor yapan öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu,
- Haftalık spor sürelerine göre duygusal empati düzeylerinde gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı, haftalık 11 saat ve üzeri spor yapanların hem bilişsel hem de buna bağlı olarak toplam empati düzeylerinin 5 saate kadar spor yapan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu,
- Yaş grupları arasında empati düzeylerinin hiçbir boyutunda anlamlı bir fark olmadığı,
- Ailede başka sporcu olanlar ile olmayanların empati düzeylerinin hiçbir boyutunda anlamlı bir fark olmadığı sonuçlarına ulaşıldı.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde aktif spor yapan kadın ve erkek sporcu üniversite öğrencilerinin empati özelliklerinin birbirinden farklı olduğu, takım sporlarının ve haftalık spor süresinin bilişsel empati düzeyinde etkili olduğu, yaş ve ailede başka bir sporcu olma değişkenlerinin empati üzerinde etkili faktörler olmadığı ortaya çıkmıştır.

İncelenen bu konunun özel olarak çeşitli spor branşları üzerinde de yapılabilceğini ayrıca empati kavramının fair play ve sportmenlik gibi ilişkili diğer konularla birlikte çalışılmasını öneririm.

KAYNAKLAR

1. Açıkalın, A. (2000). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Dönüşümcü Liderlik Özellikleri İle Empati Becerileri Arasındaki İlişki*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetçiliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
2. Ağırbaş, Ö., Tatlısu, B. & Karakurt, S. (2021). *Geçmişten Günümüze Sağlık Alanında Egzersizin Rolü*. Spor ve Sağlık Araştırmaları. Akademisyen Kitabevi. Ankara
3. Aka Karakaya, D. (2001). *Akdeniz Üniversitesi'ndeki Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Becerileri*, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

4. Akgün, R., & Çetin, H. (2018). Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3):103-117.
5. Alexander, K.L. (2000). *Prosocial Behaviors Of Adolescent In Work And Family Life: Empathy And Conflict Resolution Strategies With Parents And Pers*, The Ohio State University, UMI Proquest Digital Dissertations.
6. Alisinanoğlu, F & Köksal, A. (2000). Gençlerin Ben Durumları (Ego State) Ve Empatik Becerilerinin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18:11-16.
7. Alver, B. (2003). *Çeşitli Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Çalışanların Empatik Becerileri, Karar Stratejileri Ve Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkiler*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum.
8. Arslanoğlu, C. (2012). Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri Ve Saldırganlık İlişkisinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
9. Aydemir, Ö. (2005). Güncel Psikoloji Ve Psikiyatri. *Hekimler Yayın Birliği*, (4):34-36.
10. Barut, Y. (2004). Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri İle Çatışma Eğilimi Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
11. Bayraktar, G., Tozoğlu E. & Öztürk M.E. (2015). Spora Katılan ve Katılmayan Lise Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi, *SSTB Refereed Academic Journal Of Sports, Health & Medical Sciences*, 16(5):72-87.
12. Bozkurt, A. (1997). *Cinsiyetleri, Fakülteleri Ve Uyum Düzeyleri Farklı Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
13. Christensen, L.B., Johnson, R.B. & Turner, L.A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen Ve Analiz* (Çev. Edt: Ahmet Aypay). Anı Yayıncılık, Ankara.
14. Cohen, D., & Strayer, J. (1996). Empathy in conduct-Disordered And Comparison Youth. *Developmental Psychology*, 32(6):988.
15. Çiçek, A. (2006). *Sağlık Çalışanlarının Empatik Eğilim Ve Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
16. Çimer, Ö. (1998). Çeşitli Meslek Gruplarında Çalışan Kişilerin Empatik Eğilimleri, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
17. Davis, M. H. (1983). Measuring Individual Differences In Empathy: Evidence For A Multidimensional Approach, *Journal Of Personality And Social Psychology*, 44(1):113.
18. Dorak, F., & Vurgun, N. (2006). Takım Sporları Açısından Empati Ve Takım Birlikteliği İlişkisi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2):73-77.
19. Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayandırılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2):155-190.
20. Dökmen, Ü. (2013). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çalışmaları ve Empati*, Remzi Kitapevi, 49. Basım. İstanbul, 157-169.
21. Duru, E. (2002). Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeyinin Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(12):21-35.
22. Erkuş, A. & Yakupoğlu, S. (2001). Spor Ortamında Empati Ölçeği (Sem) Geliştirme Çalışması, *Hacettepe Journal Of Sport Sciences*, 12(1):22-31.
23. Filiz, A. (2009). *Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Empatik Eğilimleri Ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi (Kartal İlçesi Örneği)*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
24. George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step By Step. A Simple Study Guide And Reference* (10. Baskı). MA: Pearson Education, Inc, GEN, Boston.
25. Gülle, M. (2015). *Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Eleştirel Düşünme Ve Empati Kurma Düzeylerinin İncelenmesi*, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya.

26. Günaydın, M. (1999). Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri İle Çatışma Eğilimi Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
27. Jonassen, D. H. (2000). *Computers As Mindtools For Schools: Engaging Critical Thinking*, Prentice Hall., New Jersey.
28. Korur, E.N. (2014). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Ve Empatik Eğilimleri*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.
29. Mutlu, O., Şentürk, E., & Zorba, E. (2014). Üniversite Öğrencisi Tenisçilerde Empatik Eğilim Ve İletişim Becerisi, *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue1):129-137.
30. Öner, U. (1999). *Çatışma Çözme ve Arabuluculuk Eğitimi. İçinde: Kuzgun Y, (Editör). İlköğretimde Rehberlik*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
31. Polat, M. (2016). *Erzurum İlinde Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeylerinin Spor Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ağrı.
32. Rogers, C. R., & Akkoyun, F. (1983). Empatik Olmak, Değeri Anlaşılmamış Bir Varoluş Şeklidir, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1):103-124.
33. Rothstein, A.L. (1981). *Motor Learning*: Reston, Va: American Alliance for Health. Physical Education Recreation, and Dance.
34. Salmış, F. (2011). *Tekno İnsan Çağında İletişim Ve Empati Kaybı*, Elit Kültür Yayınları, İstanbul.
35. Sevimligül, G. (2002). *Hemşirelerin Empatik Eğilim Ve Empatik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
36. Sims, C.A. (1993). The Relationship Among Vocational Choice Moral Cognition And Empathy Selected Professionals. *Dissertation Abstracts International*, 53.
37. Stein, J.S. & Book, H.E. (2003). *EQ Duygusal Zekâ ve Basarının Sırrı*, (Çev: M. Isik). Özgür Yayınları, İstanbul.
38. Taşdemir, G. (1999). *Ege Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan Hemşirelerin Empatik Eğilim Ve İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
39. Tatlısu, B., & Bayraktar, G. (2020). Beden Eğitimi Ve Spor Lisans Öğrencilerine Göre "Spor-da Hoşgörü" Kavramı (Bayburt Üniversitesi Örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 44-54.
40. Turnage, B.F., Hong, Y.J., Stevenson, A.P. & Edwards, B. (2012). Social Work Students Perceptions Of Themselves And Others: Self-Esteem, Empathy, And Forgiveness, *Journal Of Social Service Research*, 38(1):89-99.
41. Türker, Ü. (2020). Olimpik Okçuluk ve Gelişim Psikolojisi Açısından İncelenmesi, *Anatolia Sport Research*, 1(1): 5-24.
42. Uçal, Y. (2008). Psikolog "Günümüz Sorunlarından Empati Kuramamak", Dönüşüm Yayınevi, İstanbul.
43. Ünal, G. (1997). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinde Gözlenen Değişmeler, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
44. Weinberg, R.S., & Gould, D. (2014). *Foundations of Sport And Exercise Psychology*, 6. Edition, Human Kinetics, USA.
45. Yıldırım, İ. (1992). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Programı Öğrencileri İle Psikoloji Programı Öğrencilerinin Empatik Eğilim Ve Empatik Beceri Düzeyleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(13):128-139.
46. Yıldırım, A. (2001). *Boşanma İle Eşlerin Empatik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

47. Yılmaz, İ., & Akyel, Y. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3):27-33.
48. Yiğitbaş, Ç., Deveci, S.E., Açık, Y., Ozan A.T. & Oğuzöncül A.F. (2013). Sağlık Eğitimi Alan Bir Grup Öğrencinin Empatik Eğilim ve Becerisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*. 4(1):7-13.
49. Yiğiter, K., Kolayış, H., Yenigün, Ö. & Taşkiran, Y. (2011). Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Empatik Becerilerinin Belirlenmesi, *International Journal of Human Sciences*, 8(2):936-945.
50. Zekioglu, A., & Tatar, A. (2006). Üniversitede Eğitim Gören Futbolcuların Empatik Becerilerinin Kişilik Özellikleriyle Karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4):135-138.

BÖLÜM 13

SPOR ENDÜSTRİSİ BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYA PAZARLAMA AKTİVİTELERİNİN TÜKETİCİ ALGISINA ETKİSİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

İsmail KARATAŞ¹

GİRİŞ

Sosyal medyanın yükselişi, insanların kişilerarası etkileşim ihtiyacını yansıtmaktadır. Sosyal ağ siteleri, sosyal aktiviteleri çevrimiçi sanal dünyaya taşımaktadır. Örneğin, gerçek zamanlı mesajlaşma; insanlar arasında bilgi paylaşımını ve çevrimiçi sosyal bağlantıları kolaylaştırmaktadır. Bu olgu, işletmelerin sosyal medyayı çevrimiçi pazarlama stratejilerinin önemli bir parçası olarak kullandıklarını göstermektedir (Chen & Lin, 2019). Bu bağlamda sosyal medya pazarlaması, tüketicilerin satın alma davranışlarının olumlu yönde etkilenmesi amacıyla sosyal medyanın kullanıldığı ticari pazarlama etkinlikleri veya süreçleri olarak tanımlanmaktadır (Dann, 2010). Sanal topluluk web sitelerinin hızlı yükselişi karşısında, birçok işletme, yakın ve dostane ilişkiler duygusu geliştirmekte, sanal marka toplulukları oluşturmakta ve kullanıcılarla iletişimlerini ve etkileşimlerini derinleştirmeye yönelik faaliyetlere yönelmektedir (Kaplan & Haenlein, 2010; Chen et al., 2014).

Lüks markaların topluluk pazarlama kampanyaları eğlence, etkileşim, trend olma durumu, kişiselleştirme ve ağızdan ağıza iletişim olmak üzere beş ana faktörü içermekte ve bu beş faktörün müşterilerin marka değeri algıları, satın alma niyetleri vb. üzerinde önemli etkiler oluşturacağı ileri sürülmektedir (Kim & Ko, 2012). Bununla birlikte, mallar ve hizmetler kullanıcılar için dış faktörler iken, topluluk pazarlama faaliyetleri ise bireysel zihinsel durumlar ve olaylar arasındaki etkileşimlerin sonucudur (Chen & Lin, 2019). Bireyler aynı hizmet faaliyetlerini deneyimleyebilmesine rağmen, belirli bir olay hakkında muhtemelen farklı duy-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, ismailkaratas@bayburt.edu.tr

Anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ikamet edilen yerleşim yeri, algılanan aile gelir düzeyi (kişisel gelir dahil), hissedilen refah düzeyi, aktif olarak spor yapma durumu, milli sporculuk durumu, lisanslı sporculuk geçmişi, egzersiz yapma durumu ve sosyal medya araçlarına daha çok hangi tür cihazla ulaşılmakta durumu değişkenleri kapsamında anlamlı bir farklılık ve yaş değişkeni kapsamında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Sosyal medya, bir işletmenin (örneğin sportif ürün ve/veya hizmet sunan bir organizasyon) pazarlama faaliyetleri kapsamında müşterilerle bireysel bir ilişki kurmasında ve işletmelerin müşterilere erişme fırsatları sunmasında önemli rolleri bulunmaktadır (Kelly, Kerr & Drennan, 2010). Ancak araştırma kapsamındaki bazı değişkenler katılımcıların pazarlama aktivitelerine yönelik algılarında herhangi bir anlamlı farklılık veya ilişki meydana getirmemektedir. Bu durum bu değişkenlere ilişkin grupların etkinlik ve beğeni alt boyutlarında belirleyici faktörler olmadıkları şeklinde ifade edilebilmektedir.

Sonuç olarak spor endüstrisindeki markaların tüketicilerin sosyal medya platformlarında vakit geçirme sürelerini artırıcı faaliyetleri desteklemesi rasyonel bir pazarlama stratejisi olabilir. Ayrıca araştırma bulgularıyla literatüre katkı sağlayacak yeni bilgilere ulaşılmıştır. Ancak analiz sonuçları, araştırma grubu göz önünde bulundurularak sınırlı sayıdaki katılımcı verisini içermektedir. Bu nedenle tüm yaş ve cinsiyet gruplarını kapsayacak şekilde oluşturulmuş geniş bir veri setiyle benzer çalışmalar yapılabilir. Buna ek olarak benzer özelliklere sahip araştırma grubu üzerinde nitel, karma ve/veya deneysel çalışmalar yapılarak araştırma sonuçları çeşitlendirilebilir. Bu bağlamda, literatüre katkı sağlayacak farklı sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

1. Agapito, D., Mendes, J. & Valle, P. (2013). Exploring The Conceptualization Of The Sensory Dimension Of Tourist Experiences, *Journal of Destination Marketing & Management*, 2(2):62-73.
2. Agichtein, E., Castillo, C. Donato & Gionis, D. (2008). Finding High-Quality Content In Social Media. In: *WSDM '08 Proceedings of the 2008 International Conference on Web Search and Data Mining*, 183-194.
3. Akgün, Z. (2020). Sosyal Medya Pazarlama Aktivitelerinin Marka Değeri, Tüketici Yanıtları Ve Satın Alma Niyetine Etkisi: Hızlı Moda Markalarına Yönelik Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(5):4211-4240.
4. Archer, J. (1996). Sex Differences In Social Behavior: Are The Social Role And Evolutionary Explanations Compatible? *American Psychologist*, 51(9):909-917.
5. Bagozzi, R.P. & Utpal, M.D. (2002). Intentional Social Action In Virtual Communities. *Journal of Interactive Marketing*, 16(2):2-21.
6. Balakrishnan, B.K.P.D., Dahnil, M.I. & Yi, W.J. (2014). The Impact Of Social Media Marketing Medium Toward Purchase Intention And Brand Loyalty Among Generation Y. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 148:177-185.
7. Bauer, R. A. (1960). Consumer Behavior As Risk Taking. In: Hancock, R.S. (Ed.), *Dynamic Marketing For A Changing World, Proceedings of the 43rd. Conference of the American Marketing Association*, 389-398.

8. Bruno, G., Aikaterini, M., Daniele, P., Joonas, R., Gaetano, A., Raffaele, D. & Rahul, S. (2016). Social Media Marketing Efforts Of Luxury Brands: Influence On Brand Equity And Consumer Behavior. *Journal of Business Research*, 69(12):5833-5841.
9. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. Basım), Pegem Akademi, Ankara.
10. Chai, S., Das, S. & Rao, H. R. (2011) Factors Affecting Bloggers' Knowledge Sharing: An Investigation Across Gender, *Journal of Management Information Systems*, 28(3):309-342.
11. Chen, S.C. & Lin, C.P. (2019). Understanding The Effect Of Social Media Marketing Activities: The Mediation Of Social Identification, Perceived Value, And Satisfaction. *Technological Forecasting and Social Change*, 140:22-32.
12. Chen, S. C., Chiu, Y. B., Lai, M. T., Wu, C. H., Chen, H. H. & Zhang, S. Y. (2014). An empirical Study Of Users' Loyalty On Virtual Communities: The Prospective Of Fundamental Interpersonal Relations Orientation. *Journal Of E-business*, 16(3):309-338.
13. Dann, S. (2010). Redefining Social Marketing With Contemporary Commercial Marketing Definitions *Journal of Business Research*, 63(2):147-153.
14. Daugherty, T., Eastin, M.S. & Bright, L. (2008). Exploring Consumer Motivations For Creating User-Generated Content, *Journal of Interactive Advertising*, 8(2):16-25.
15. Ding, Y. & Keh, H. T. (2016). A Re-Examination Of Service Standardization Versus Customization From Consumer's Perspective, *Journal of Services Marketing*, 30(1):16-28.
16. Dwivedi, Y.K., Ismagilova, E., Laurie Hughes, D., Carlson, J., et al., (2021). Setting The Future Of Digital And Social Media Marketing Research: Perspectives And Research Propositions. *International Journal of Information Management*, 59:1-37.
17. Eagly, A.H. (1987). *Sex Differences In Social Behavior: A Social-Role Interpretation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
18. Eş, A. & Terzioğlu, E. (2020). Sosyal Medya Pazarlama Aktivitelerinin Tüketici Satın Alma Davranışı Üzerine Etkisinin İncelenmesi, *Güncel Pazarlama Yaklaşımları Ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2):113-131.
19. Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How To Design And Evaluate Research In Education*, (6th Ed.). McGraw-Hill International Edition, New York.
20. Gallauter, J. & Ransbotham, S. (2010). Social Media And Customer Dialog Management At Starbucks, *MIS Quarterly Executive*, 9(4):197-212.
21. Godey, B., Manthiou, A., Pederzoli, D., Rokka, J., Aiello, G., Donvito, R. & Singh, R. (2016). Social Media Marketing Efforts Of Luxury Brands: Influence On Brand Equity And Consumer Behavior, *Journal of Business Research*, 69 (12):5833-5841.
22. Kang, M. J. (2005). *A Study On The Effect Of Features Of Brand Community Using One Person Media On Consumers*, Master's dissertation. Seoul National University, Seoul.
23. Kaplan, A. M. & Haenlein, M. (2010). Users Of The World, Unite! The Challenges And Opportunities Of Social Media. *Business Horizons*, 53(1):59-68.
24. Kelly, L., Kerr, G. & Drennan, J. (2010). Avoidance Of Advertising In Social Networking Sites, *Journal of Interactive Advertising*, 10(2):16-27.
25. Kim, A. J. & Ko, E. (2012). Do Social Media Marketing Activities Enhance Customer Equity? An Empirical Study Of Luxury Fashion Brand, *Journal of Business Research*, 65(10):1480-1486.
26. Komppula, R. & Gartner, W. C. (2012). Hunting As A Travel Experience: An Auto-Ethnographic Study Of Hunting Tourism In Finland And The USA. *Tourism Management*, 35:168-180.
27. Mangold, W. G. & Faulds, D. J. (2009). Social media: The New Hybrid Element Of The Promotion Mix. *Business Horizons*, 52(4):357-365.
28. Manthiou, A., Chiang, L. & Tang, L. (2013). Identifying And Responding To Customer Needs On Facebook Fan Pages. *International Journal of Technology and Human Interaction*, 9(3), 36-52.
29. Martin, K. & Todorov, I. (2010). How Will Digital Platforms Be Harnessed İn 2010, And How Will They Change The Way People Interact With Brands? *Journal of Interactive Advertising*, 10(2):61-66.

30. Muntinga, D.G., Moorman, M. & Smit, E. G. (2011). Introducing COBRAs: Exploring Motivations For Brand-Related Social Media Use. *International Journal of Advertising*, 30(1):13-46.
31. Naaman, M., Becker, H. & Gravano, L. (2011). Hip And Trendy: Characterizing Emerging Trends On Twitter, *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(5):902-918.
32. Sano, K. (2014). Do Social Media Marketing Activities Enhance Customer Satisfaction, Promote Positive Word Of Mouth And Affect Behavior Intention?: An Investigation Into The Effects Of Social Media On The Tourism Industry”, *Doshisha Business School*, 66(3-4):491-515.
33. Schmenner, R.W. (1986). How Can Service Businesses Survive And Prosper?, *Sloan Management Review*, 27(3):21-32.
34. Sekaran, U. & Bougie, R. (2016) *Research Methods For Business: A Skill-Building Approach* (7th Edition), John Wiley & Sons Ltd., West Sussex.
35. Seo, E.J. & Park, J.W. (2018). A Study On The Effects Of Social Media Marketing Activities On Brand Equity And Customer Response In The Airline Industry, *Journal of Air Transport Management*, 66:36-41.
36. Sheu, J. J., Su, Y. H. & Chu, K. T. (2009). Segmenting online game customers—the perspective of experiential marketing. *Expert Systems with Applications*, 36(4), 8487-8495.
37. Stephen, A. T. (2016). The Role Of Digital And Social Media Marketing in Consumer Behavior. *Current Opinion in Psychology*, 10:17-21.
38. Tsaor, S. H., Chiu, Y. T. & Wang, C. H. (2007). The Visitors Behavioral Consequences Of Experiential Marketing: An Empirical Study On Taipei Zoo. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 21(1):47-64.
39. Vollmer, C. & Precourt, G. (2008). *Always On: Advertising Marketing And Media In An Era Of Consumer Control*, McGraw-Hill, New York.
40. Yadav, M. & Rahman, Z. (2017). Measuring Consumer Perception Of Social Media Marketing Activities In E-Commerce Industry: Scale Development & Validation. *Telematics and Informatics*, 34(7):1294-1307.
41. Yüksekbilgili, Z. (2018). Sosyal medya pazarlama aktiviteleri ölçeğinin türkçeye uyarlanması: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2):149-157.
42. Zhao, L. (2021). The Impact Of Social Media Use Types And Social Media Addiction On Subjective Well-Being Of College Students: A Comparative Analysis Of Addicted And Non-Addicted Students. *Computers in Human Behavior Reports*, 4:1-7.